

# OMLADINA

== GLASILO ==

NARODNO - RADIKALNEGA DIJAŠTVA.



== IV. letnik 1907/08. ==

Uredil Albert Kramer.



Ljubljana 1908.

Izdaja eksekutiva národno - radikalnega dijaštva. — Tisk J. Blasnika nasl.

37242 VIII F b 40

AMICIALE

VIII F b 37242



# Vsebina

## IV. letnika „Omladine“.

### Članki:

	Stran
Alkohol in dijaštvo. — Ervin Murgel . . . . .	70
IV. redni občni zbor „Prosvete“ . . . . .	107
Degeneracija in alkoholizem. — B. Žnidaršič . . . . .	6
Dekliški krožek . . . . .	26P*)
Delovanje „Südmarke“ . . . . .	58
Dijaške kuhinje. — Ivan Stanonik . . . . .	87
Dopis iz čeljskih gimnazijskih krogov. — Radikalec . . . . .	20P
II. shod nar.-rad. dijaštva v Celju. — Albert Kramer . . . . .	69
II. shod nar.-rad. dijaštva v Celju. Poročilo . . . . .	101, 117, 138
Gibanje srbskega ženstva. — Savka dr. Subotiča . . . . .	35
Gmotno vprašanje slovenskega srednješolskega dijaštva. — Korotanski . . . . .	1P, 9P
Kako se naj vzgoji čut za umetnost. — Strzygowski-Glonar . . . . .	89, 123, 145
K duelnemu vprašanju. — Josip Pavlin . . . . .	74
K finančnemu vprašanju „Družbe sv. Cirila in Metoda“. — Oton Fettich-Frankheim . . . . .	72
Manjšinski odsek „Adrije“. — Ivan Lah . . . . .	8
Mladoliberalke. — Slava . . . . .	54F
Narodna vzgoja. — Dr. Fran Ilešič . . . . .	51
Narodna ali manjšinska šola. — F. Bělehradek . . . . .	54
Narodno-radikalno dijaštvo in „Družba sv. Cirila in Metoda“. — M. O. A. . . . .	49
Naše delo. — Quidam . . . . .	25P
Naše stališče napram dvobojnemu vprašanju. — Josip Pavlin . . . . .	188
Nekaj besed o organizaciji naše šolske družbe. — M. O. A. . . . .	56
Nekaj misli o „Družbi sv. Cirila in Metoda“. — Avgust Munda . . . . .	21
Občni zbor „Društva slovenskih profesorjev“. — V. M. Zalar . . . . .	153
Ob začetku četrtega letnika . . . . .	1
O organizaciji. — Dr. Mihajlo Rostohar . . . . .	3, 17
Općenito stanje hrvatske akademske omladine. — Janko J. Benigar . . . . .	39
Općenito stanje hrvatske akademske omladine. — Iv. Piškulić-Andrićev . . . . .	75
O politični organizaciji dijaštva. Korotanski . . . . .	163, 191
O veri in verstvu I, II. . . . .	154, 177
V. vsesokolski zlet v Pragi . . . . .	35
Pismo mlademu prijatelju. — Dr. Henrik Tuma . . . . .	154
Poljske šolske družbe. — Ivan Lah . . . . .	91, 110
Potreba obrambnih društev na Slovenskem. — Avgust Munda . . . . .	37
Pred novim parlamentom. — Albert Kramer . . . . .	33

\*) Številke s pristavljenim P značijo zaznamovano stran v „Prilogi“.

	Stran
Pregled profesorjev na Slovenskem. — Oton Fettich-Frankheim . . . . .	23
Prva državna gimnazija v Ljubljani. — A. K. V. . . . .	133
Radikalizem. — Styriacus . . . . .	33P
Reforma naših srednjih šol. — Josip Breznik . . . . .	185
Resolucije II. shoda narodno-radikalnega dijaštva . . . . .	142
Srednješolska vzgoja. — Josip Breznik . . . . .	17P
Srednješolski izleti. — Josip Breznik . . . . .	4P
Statistika slovenskega visokošolskega dijaštva za 1906/07. — Oton Fettich-Frankheim	113
Suplentsko vprašanje in učiteljišča. — F. . . . .	4
Svobodna šola. — V. M. Zalar . . . . .	169
V Celje! — Poziv eksekutive narodno-radikalnega dijaštva . . . . .	85
Ženski licej. — Fran Kadunec . . . . .	19

## Listek:

Sodelovali so: Agneletto, Albrecht, Bobič, Breznik, Brunčko, Černič, I. M. Čok, Čok, Dežela, Fettich-Frankheim, Glonar, Hočevarjeva, dr. Ilešič, Jan, Jenko, Kadunec, Kavčič, Klepec, Korun, Krivic, Lah, Lemež, Lipold, Mlinar, Mole, Mravljak, Munda, Murgel, Pavlin, Prekoršek, Prijatelj, Pučnik, pl. Purkyňova, Rajh, Reisman, Rekar, Ribnikar, dr. Rostohar, Savka dr. Subotiča, Stanonik, Stibler, Strižič, Šemrov, Šlibar, Tavčar, Trampuž, Uratnik, Vajda, Vedernjak, Vrabl, Zalar, Zalokar, dr. Žerjav.

<b>Slovensko dijaštvo</b>	9, 10, 11, 24, 42, 78, 79, 80, 94, 114, 124, 147, 159, 160, 161, 180, 196, 197
Eksekutiva narodno-radikalnega dijaštva . . . . .	42, 94, 147, 159
„Adrija“ . . . . .	9, 10, 43, 78, 125, 147, 148, 180, 193, 194
„Slovenija“ . . . . .	10, 79, 125, 148, 180, 194, 195
„Tabor“ . . . . .	42, 79, 148, 193
„Prosveta“ . . . . .	10, 24, 95, 115, 124, 180
Celjski shod . . . . .	77, 78, 93, 94, 114
Druga akademična in ferijalna društva . . . . .	43, 80, 126, 180
<b>Slovansko dijaštvo</b> . . . . .	11, 12, 25, 44, 45, 126, 127, 162, 163, 196, 197, 198
<b>Srednješolski vestnik</b>	7 P, 27, 28, 12 P, 13 P, 96, 97, 22 P, 127, 27 P, 28 P, 29 P, 30 P, 31 P, 32 P, 163, 164, 183, 184, 35 P, 37 P, 38 P, 39 P, 40 P
<b>Dijaško-socijalni vestnik</b> . . . . .	128, 129, 148, 149, 165, 166, 167, 180, 181, 198, 199
<b>Ženski vestnik</b> . . . . .	28, 29, 45, 46, 47, 97, 98, 23 P, 150
<b>Književnost in umetnost</b>	14, 15, 29, 30, 47, 81, 98, 99, 24 P, 129, 130, 131, 150, 151, 167, 168, 199, 200
<b>Ljudska izobrazba</b> . . . . .	15, 30, 31, 47, 48, 13P, 82, 99, 131, 152
<b>Manjšinski vestnik</b>	15, 16, 31, 32, 15 P, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 82, 83, 100, 24 P
<b>Pesmi</b> . . . . .	5 P, 6 P, 7 P, 10 P, 11 P, 30 P, 31 P
<b>Listnica uredništva</b> . . . . .	32, 16 P, 132, 152, 32 P, 40 P in na platnicah.

Del statističnih in informativnihotic ter polemika na platnicah.



# OMLADINA

Glasilo narodno-radikalnega dijaštva.

Leto IV.

Ljubljana, mali traven 1907.

Štev. 1.

## VSEBINA:

*Uredništvo*: Ob začetku četrtega letnika.

*Dr. Mihajlo Rostohar*: O organizaciji.

*F.*: Suplentsko vprašanje in učiteljišča.

*B. Žnidaršič*: Degeneracija in alkoholizem.

*Ivan Lah*: Manjšinski odsek »Adrije«.

Listek.

Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

**Omladina** izhaja enkrat na mesec ter stane za celo leto K 4.—; za dijake K 2.—; posamezna številka 40 vin. — **Dopisi** naj se blagovole pošiljati uredništvu najkasneje do 20. vsakega meseca v Ljubljano na Breg št. 12. — Le frankovana pisma se sprejemajo. — **Upravništvo** je v tiskarni J. Blasnika naslednikov v Ljubljani, Breg št. 12.



Reklamacije so poštnine proste, če imajo na naslovni strani pristavek »reklamacija« in če so odprte.

Zaradi rednega pošiljanja »Omladine« je natanko naznaniti naslov in bivališče ter vselej vsako izpremembo bivališča.



Oblastem odgovoren **Mihael Rožanec**. — Izdaja eksekutiva narodno-radikalnega dijaštva. — Tisk J. Blasnika naslednikov.



## RAZNO.

**Poročil se je starešina »Tabora«** abs. iur. Fr. Janžekovič z gospodično Tereziko Sok. Čestitamo!

**Preosnova pravnega študija.** Že dolgo vrsto let čutijo potrebo reforme pravnega študija ne samo slušatelji, ampak tudi profesorski kolegiji. L. 1904. se je osnoval celo v naučnem ministrstvu odsek za proučevanje tega vprašanja. To delo še danes ni končano; vendar je prišlo v hitrejši tek, odkar je naučni minister parlamentarec Marchet. Odsek je izdelal najprej provizorni načrt, ki ga uveljavi ministrstvo potom naredbe, kajti definitivno more rešiti to vprašanje le državni zbor, v čegar kompetenco spada zakonodajstvo o univerzah. — Vpoštevajoč vsestranske želje, bodisi profesorskih kolegijev, bodisi dijaštva samega, obsegal bo definitivni reformni načrt približno sledeče točke: 1. Pravno zgodovinski izpit se dela v tretjem tečaju. Za ta izpit odpade avstrijska drž. in pravna zgodovina, ki se nadomesti v četrtem tečaju s predavanjem o avstrijski ustavni in upravni zgodovini. Četrti tečaj šteje šele po prvem izpitu. — 2. Ravno tako odpade za prvi izpit posebej predpisano filozofsko predavanje. — 3. Dovolj se večja prostost pri vpisovanju predavanj. Zniža se stevilo obilgatnih ur v rimskem pravu od 20 na 18, cerkvenem od 7 na 5, nemškem od 10 na 8, kazenskem procesu od 5 na 4, civilnem od 12 na 8 in v civilnem pravu od 18 na 12 ur. Na ta način se olajša slušateljem specializiranje na posamezne stroke. Štel bo vsak koleg, predpis o minimalnem številu ur v tečaju odpade. 4. Pri pravni zgodovini se bodo v večji meri vpoštevala moderna prava. Vpeljejo se predavanja o najmodernejših juridičnih disciplinah: železniško, patentno, avtorsko pravo. — 5. V olajšanje zadnjih izpitov bo dovoljeno pred koncem zadnjih štirih tečajev napraviti delni izpit iz tvarine judicijelne ali politične skušnje. Dvojne skušnje odpadejo: rigoroz nadomesti izpit. — V glavnem pomeni ta reformni osnutek, dasi ne zadovoljuje popolnoma, vendar velik korak naprej. Posebno določbe o terminu prvega izpita, znižanje števila obilgatnih ur in odpravo dvojnih skušenj pozdravljamo najtopleje. — Provizorni načrt se omejuje: 1. na nasvet slušateljem, da delajo prvi izpit začetkom četrtega tečaja. — 2. vpeljeta se v četrtem tečaju dve novi predavanja iz modernega prava: nauk o državi in družbi ter zgodovina in nauk o nar. gospodarstvu. — 3. profesorjem se naroča, naj ne gledajo pri izpitih toliko na spomin, kolikor na metodično in praktično znanje. Vsa predavanja naj vpoštevajo moderno pravo.

Želimo le, da se izvrši obenem s preosnovo pravnega študija tudi temeljita reforma celega ustroja avstrijskih univerz v modernem smislu: teološke fakultete naj odpadejo, dovolj naj se prostost obiskovanja tujih univerz in odpravijo naj se vsa vplačevanja, tako kolegnina kakor takse za izpite ali monstrem takse za knjižnico. Posebno vprašanje kolegnine je za slovensko dijaštvo, ki je povečini ubožno, vitalnega pomena. Slovenski medicinci bi po zvišanju kolegnine kmalu izumrli ali pa vsaj postali svetovno čudo. V veku, v katerem se propoveduje svoboda in demokratizacija vede, naj se pota do nje ne zapira s tako nekulturnimi sredstvi. — Ceterum censeo, da naj se nam da predvsem slovensko vseučilišče.

M. K.

**Češka podružnica slovenskega plan. društva** je pravkar obhajala desetletnico. Težko se bo našel danes med nami še človek, ki bi trdil, da je naše planinsko društvo zgolj športno društvo: ono je jako važna narodna inštitucija, osobito v narodno izpostavljenih krajih, in v te je obrnila vso svojo pozornost osobito češka podružnica ter tam storila za našo narodno stvar neprecenljivo mnogo. Ob tem jubileju nam je pač dolžnost,

## OB ZAČETKU ČETRTEGA LETNIKA.

**N**ek svež, oživljajoč duh je zavel v zadnjem času v dijaških vrstah različnih avstrijskih narodnosti. Povsod vidimo nova gibanja, nove pokrete, ki rušijo v prah zastarele nazore, pa postavljajo nove ideale, ali zamenjavajo dosedanja sredstva, že obrabljena in ne več primerna duhu časa z novimi, da dosežejo svoje cilje.

Prodiranje in zmaga demokratične ideje je vdihnili tudi v dijaške vrste neko novo življenje, ki sili dijaka, da se intenzivneje kot do sedaj zanima za javna vprašanja, da se skrbnejše pripravlja za poznejše javno delovanje in da obrača večjo pozornost narodnoizobraževalnemu in narodnoobrambenemu delu. Iz dijaka-veseljaka vstaja povsod dijak-širitelj narodne zavednosti, narodne prosvete in omike.

Pri slovenskem dijaku se je začel ta preobrat že pred par leti, in danes ga vidimo, kako že posega dobro organiziran in pripravljen v slovensko javno življenje, kjer ruši v prah zastarele nazore in uveljavlja svoja načela. Danes je že gotovo, da se bo moralo ukloniti programu narodno-radikalnega dijaštva tudi ono slovensko dijaštvo, ki se je še do danes držalo zastarelih nazorov iz preteklega stoletja. Kdor pa bi še danes častil le Venero, Bakha in sabljo, vse drugo pa preziral in se norčeval iz vsega dijaškega izobraževalnega dela, ta bi bil kakor kak srednjeveški vitez v muzeju, katerega si človek včasih še rad ogleda, da se prepriča na lastne oči, kako neumne navade so kraljevale včasih...

Ni potrebno, da razpravljamo danes, ko stopa »Omladina«, glasilo narodnoradikalnega dijaštva, v četrti letnik, obširno o njenem programu. Saj je povsod dobro znan, ker ga nismo skrivali, marveč ga povsod širili in izvrševali. Da pa kljub temu spregovorimo k tej točki par besed, storimo to radi tega, ker se slika list od nekaterih strani kot političen, ki zapeljuje slovensko dijaštvo na razna, za dijaka škodljiva pota.

Kaj hočemo? Povzdigniti slovenskega dijaka duševno, npravno in gmotno. Trdno smo prepričani, da bo slovenski narod mogel kljubovati in se braniti proti mnogoštevilnim sovražnikom le, če bo imel za vodnike izobraženo, značajno in delavno inteligenco. To pa je možno doseči le potom vzgoje. Slovenskega dijaka, kot bodočega javnega delavca, hočemo navajati k intenzivnemu in mnogostranskemu učenju, da si pridobi onih duševnih zmožnosti in onega širokega obzorja, ki mu ga bo v poznejšem

javnem delovanju neobhodno treba. Prva je šola, a poleg šole preostaja še vedno veliko časa za samoizobrazbo, ki naj izpolnjuje izobrazbo pridobljeno v šoli. Napeljujemo slovenskega dijaka k opazovanju javnega življenja in k proučevanju raznih aktualnih vprašanj. Neprestano ga navajamo k delu, ker le delo more množiti njegovo energijo, okrepiti njegovo voljo in utrditi njegov značaj. Navajamo pa tudi dijaka, da tam, kjer more, že sedaj poseza aktivno v javno narodno delo. Dijaštvo kot stan že lahko prevzame nekatere naloge v svojo oskrb. S tem se tudi dobro pripravlja za svoje poznejše delovanje. Širjenje izobrazbe in razno obrambeno delo izvršuje lahko vsak dijak.

Pri navajanju dijaštva k tem idealom imamo vedno pred očmi dijaka in one, ki imajo v rokah njegovo vzgojo. Vse, kar pospešuje dosego našega ideala priporočamo, kar pa ovira, grajamo in skušamo odpraviti. Ne proti profesorjem, marveč kjer se nam pokaže le količkaj dobre volje, roko v roki z njimi hočemo delovati za povzdigo in napredek slovenskega dijaštva.

Naš boj je naperjen proti vsaki malomarnosti, postopanju in pijančevanju ter spolni razbrzdanosti. Vedno pa navajamo na delo in izpolnjevanja prevzetih dolžnosti. Značajan dijak s krepko voljo, veliko energijo ter obsežnim znanjem nam je vzor.

O podrobnem programu »Omladine« v četrtem letniku le par besedi! Predvsem ga hočemo znatno razširiti ter izpopolniti. Kot dijaški list bomo zasledovali predvsem gibanje slovenskega dijaštva, pa priobčevali tudi informativne članke o dijaštvu raznih slovanskih ter tujih narodov. Poleg raznih teoretičnih člankov, ki naj pomagajo naš program širiti in izpopolnjevati, ter poleg člankov, posvečenih dijaški umstveni izobrazbi in dijaškemu gmotnemu vprašanju, se hoče baviti »Omladina« v novem letniku zlasti z dijaškim zdravstvenim vprašanjem, katerega dosedaj še nismo posebej obravnavali. Baviti se hočemo intenzivno z alkoholnim vprašanjem, nikotinom, dijaškimi stanovanji, dijaškimi kuhinjami, na drugi strani pa s telovadbo, hribolezvom, dijaškimi izleti itd.

Na novo vpeljemo tudi članke o ženskem vprašanju, pri katerem se hočemo ozirati zlasti na žensko šolstvo in žensko podrobno delo ter članke o učiteljskem vprašanju, s posebnim ozirom na izobrazbo učiteljev.

V oddelku za književnost in umetnost hočemo prinašati kakor dosedaj preglede raznih literatur, ocene novih knjig, poleg tega pa tudi preglede raznih revij ter seznam strokovnih literatur, kar je bila že dolgo gojena želja naših bralcev. Ljudski izobrazbi hočemo posvečevati isto pozornost kot dosedaj, temeljitejše pa se hočemo baviti z obrambenim delom, ker tega ne store oni faktorji, ki so v to poklicani.

Z veseljem do dela in svesti si uspehov začenjamo četrti letnik, ki naj nam vzgoji novih moči in pridobi novih prijateljev.

**Uredništvo.**





DR. MIHAJLO ROSTOHAR:

## O ORGANIZACIJI.

Pravijo, da zdrav človeški instinkt vedno pred teorijo hiti. O organizaciji pač lahko trdimo, da je bolj iznajdba zdravega instinkta, kakor teoretično razmotrivajočega duha. To pravzaprav ni nič čudnega, zakaj zdrav življenski instinkt je nujen, nikdar ne more pričakati, da bi duh interesna vprašanja do dna premislil, ampak z neko neobhodnostjo prisili človeka k dejanju, ne da bi naprej znal, če se mu obnese. Ko pa zadene pravo, tedaj zadobe pridobitve take izkušnje svojo vrednost in trajnost. Prav tako je z organizacijo. V organizaciji je zadel človek izborna sredstvo za svojo samopomoč in napredek. — Kedar in v kakšnih okoliščinah se je to zgodilo, tega pač nikdar ne bo mogoče natanko dognati, zakaj ko stopi človek v zgodovinsko dobo, ga najdemo že v organizacijah, ki so imele seveda bolj vojaški, monarhični značaj, primeren dobi surove sile. Pri kulturnih narodih starega veka pa nahajamo že organizacije, ki so služile interesom kulturnega napredka. Grki n. pr. so imeli organizirano izobrazbo (telesno in duševno), imeli so trgovska, pevska in godbena društva „*οἱ περὶ τὸν Διόνυσον τεχνῖται*“ politične klube *σύνδοχοι*, kjer so se razpravljala dnevna vprašanja. Niti srednji vek ni bil brez kulturnih organizacij, tako da lahko rečem; od davnih neznanih nam časov živi ideja organizacije s človeštvom naprej in se v socialnem življenju narodov in stanov vedno bolj in bolj uveljavlja, zakaj organizirano delo vedno zmaguje nad naporom neorganiziranih posameznikov; v življenju pa se računa z vspehi dela, ne s subjektivnim razpoloženjem fantastičnih solipsistov.

Socialne celote, kakeršne so n. pr. država, cerkev, armada, politične stranke, gospodarska, podporna, izobraževalna društva i. t. d. zaznamujemo z besedo »organizacija« zato, ker imajo v svojem bistvu veliko podobnost z ustrojem fizičnega organizma, s človeškim telesom; prav po »svoji podobi« je vstvaril človek organizacijo.

Karakteristični znak človeškega organizma je medsebojno razmerje posameznih organov v izvrševanju svojih funkcij po principu delitve dela in njih podrejenost volji centralnega organa, — možganov, ki reprezentirajo vodstvo ali vlado fizične organizacije. Socialni organizem ali »organizacija« je tudi celota večih poedincev. Njegovo bistvo obstoji v razmerju poedinca do celote in celote do poedinca; to razmerje pa se izraža v medsebojnih dolžnostih in pravicah. Vsaka organizacija ima vodstvo ali vlado, brez katere si ne moremo misliti organizacije. Vlada je po svoji obliki lahko različna, a v bistvu je vedno ista.

Med odborom društva in vlado ni bistvenega razločka. Vendar je treba v več ozirih razločevati med fizičnim in socialnim organizmom. Oni je produkt naravne neobhodnosti, ta pa umeten stvor človeške volje; organi nimajo lastnega duševnega življenja, poedinci organizacije je imajo. Povdariti je treba dejstvo, da organizacija ni sama sebi namen, ampak je »socialno«

sredstvo v dosego smotrov. Čim vzvišenejši je smoter, tim večjega pomena je organizacija. Organizacija brez smotra pa je nesmisel.

Za uresničenje smotrov ima človek samo eno direktno sredstvo na razpolago — t. j. delo. Ako se delo organizira tako, da ga poedinci izvršujejo po zgoraj označenem principu, tedaj je zasnovana organizacija sposobna doseči svoj smoter.

Bližji smoter organizacije je torej ta, da smoter ojači po načinu organske vzajemnosti učinek človeških sil in zagotovi dosego smotra. Da se v organizaciji delo izvršuje ekonomsko in z večjo tehniko kakor sicer, omenimo le mimogrede. — Ako je organizacija socialno sredstvo v dosego smotrov in sicer sredstvo, katero zamore vstvariti človeška volja, tedaj nastane vprašanje praktične vrednosti: pod katerimi pogoji more organizacija postati, obstati in napredovati.

Ker je organizacija celota poedincev, ki imajo individualno mišljenje, čustvovanje in voljo, tedaj je prvi pogoj vsake organizacije, da se poedinci skupnega smotra zavedajo: vsak poedinec mora vedeti, kaj hoče. Iz tega spoznanja izhaja interes za organizacijo. Skupni smoter je torej glavni pogoj za postanek organizacije. Poleg tega pridejo v poštev še druge okolnosti n. pr. krajevne razmere, gmotna sredstva, javno mnenje i. t. d., o čemur pa na tem mestu ne bom podrobno razpravjal.

Ko je organizacija zasnovana, je treba, da vstrajno deluje; zakaj z delom, v katerem obstoji njeno življenje, dosega svoje smotre. To pa zavisi od duševne kvalitete poedincev, vzlasti od njihove energije, ki vodi od spoznanja potrebnega in koristnega do dela. Da toliko organizacij propade ali vsaj ne prospeva, je največ vzrok pomanjkanje energije pri poedincih. To lahko vidimo v naših narodnih organizacijah, kjer se trudijo samo nekateri, dokler duševno in telesno popolnoma ne opešajo, velika večina pa je brezdelna in se okorišča z delom drugih. Kakšne vpehe bi Slovenci na narodnem polju lahko dosegli, če bi vsa ta društva, kar jih imamo, vzorno delovala!

(Konec prih.)



F.:

## SUPLENTSKO VPRAŠANJE IN UČITELJIŠČA.

Vedno bolj se bliža in grozi čas suplentske bede in s tem stopa v ospredje vprašanje o nameščanju akademično naobraženih profesorjev na učiteljiščih. To vprašanje se je že razmotrivalo od raznih strani. Povdarjala se je socialna krivica, da meščanski učitelj s štirimi letniki strokovne šole doseže isto socialno stopnjo in isti naslov kakor akademik, ki je dovršil celo srednjo šolo in vseučilišče z mnogimi materijelnimi in duševnimi žrtvami. Povdarjala se je materijelna krivica, da se pri imenovanju bivšemu učitelju vštejejo prejšnja na ljudski in meščanski šoli ali na vadnici odslužena leta, akademiku pa suplentska leta le po izpitu in še ta ne vsa. Opozarjalo se je tudi na to, da se z imenovanjem ljudsko-

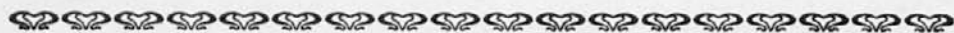
šolskih učiteljev s pomanjkljivo strokovno izobrazbo za profesorje na učiteljišča nekako zniža lindina (nivó) učiteljišč ter da se končno škoduje najbolj ljudski in meščanski šoli, če se ji odvzame njene najboljše učne moči. (Sicer pa niso vedno ravno najboljši učitelji imenovani za profesorje!) Vkljub vsemu temu se ponavljajo slučajji, da se vadniškemu učitelju daje prednost pred celo vrsto prosilcev z akademično izobrazbo. Odločujoči krogi se pri tem radi sklicujejo na stvarne razloge, zlasti na sledeča dva: 1. Ljudskošolski učitelji so metodiško izšolani, kar navadno manjka akademikom. 2. Bivši vadniški učitelji so zelo marljivi v izvrševanju svojih dolžnosti, če postanejo glavni učitelji in profesorji na učiteljiščih, mnogo marljivejši, nego njihovi akademični kolegi, ki se mnogokrat ne morejo vživeti v ustroj ljudske šole in se ne znajo akomodirati delu na učiteljišču, katero smatrajo za manj častno in skoro nevredno svojih akademičnih študij. Ako hočemo prodreti z načelno zahtevo, da profesor na učiteljišču bodi edino le akademik, potem moramo pred vsem ovreči ta dva stvarna in na videz upravičena razloga.

Res je, da absolventom univerze manjka ona metodiška rutina, s katero razpolaga ljudskošolski učitelj. Toda ta primanjkljaj se vsekako lažje popravi, nego se dá ozko strokovno obzorje ljudskošolskega učitelja razširiti tako, kakor je to potrebno za učiteljišče, ki pošilja svoje dijake naravnost v življenje in jim torej mora nuditi zaokroženo naobrazbo v vsakem predmetu. Malokateremu bivšemu vadniškemu učitelju se — vkljub vsej marljivosti — posreči popolnoma zamašiti vrzeli v njegovi znanstveni naobrazbi. To najbolj čutijo učiteljiščniki sami in imajo splošno rajši profesorje z akademičnimi študijami. Bivši vseučiliščnik imponira s svojim znanstvenim obzorjem, a tudi s svojim osebnim nastopom, ker vé z dijaki drugače ravnati in jim pušča več prostosti nego bivši ljudskošolski učitelj. Če ima le nekoliko dobre volje, prilasti si akademik v najkrajšem času toliko metodike in pedagogike, da nadkriljuje vsakega ljudskošolskega učitelja. To sijajno dokazuje naše pedagoško slovstvo: kdor bere »Popotnika« ali knjige »Slovenske Šolske Matice«, kmalu spozna, da so voditelji v metodiki in pedagogiki ravno akademično izobraženi šolniki: dr. Bezjak, Bežek, Hauptmann, dr. Ilešič, dr. Potočnik, Schreiner, dr. Tominšek i. dr. Poleg teh najdemo tudi dobro zastopane nekatere ljudskošolske in vadniške učitelje, ki so ostali zvesti svojemu pravemu poklicu: Nerat, Pribil i. t. d. Zelo redko pa se med pedagoškimi pisatelji nahajajo imena onih učiteljiščnih profesorjev, ki so se iz ljudske šole povzpeli na profesorsko stolico! Pomanjkanje metodiške rutine torej ni dovolj vzroka, da bi se zapostavljali akademiki.

Več upravičenosti bi imel drugi ugovor, če bi bil popolnoma resničen in absolutno veljaven. Že zgoraj navedena imena akademikov, ki vsi uspešno delujejo na učiteljiščih (razun dr. Tominška), kažejo, da je le krivično generaliziranje, če se trdi, da so akademiki manj marljivi. Žalibog, pa so res nekateri posamezniki, ki so v pomanjkanju ugodnejše službe na

gimnaziji ali realki in le zaradi ljubega kruha sprejeli službo na učiteljišču. Potem seveda opravljajo to službo zlovoljno in niti ne skušajo spoznati dolžnosti tega delokroga in načina njih izpolnjevanja. Ti so največji škodljivci ne le svojih osebnih, ampak tudi skupnih stanovskih interesov vseh profesorskih kandidatov.

To se mora zboljšati. Filozofi se naj že za časa svojih vseučiliških študij zanimajo za metodiko, v počitnicah naj večkrat prisostvujejo pouku svojih znancev ljudskošolskih učiteljev. Ko so dovršili, naj se potegujejo za službe na učiteljiščih, naj tam vestno in marljivo izpolnjujejo vse svoje dolžnosti ter naj temeljito preštudirajo ljudskošolsko metodiko, če tudi niso radi na učiteljišču in mu nameravajo o prvi priliki pokazati hrbet. Z natančnim izvrševanjem svojega poklica na učiteljišču vsak najbolj koristi samemu sebi. Če potem, ko je spoznal ustroj ljudske šole, prestopi iz učiteljišča na srednjo šolo, bo zboljšal metodiko srednje šole in olajšal dijakom težaven prehod iz ljudske v srednjo šolo. Končno bodo akademiki z vestnim opravljanjem svojih dolžnosti na učiteljiščih ovrgli izgovor odločujočih krogov, da niso dovolj marljivi ter bodo s tem ohranili akademikom marsikatero mesto, katero bi za nemarljivim in površnim akademikom gotovo dobil marljivejši vadniški učitelj. Potem ljudskošolski učitelji ne bodo več izpodjedali kruha akademično izobraženim kandidatom.



B. ŽNIDARŠIČ:

## DEGENERACIJA IN ALKOHOLIZEM.

**N**ajmlajša generacija našega razumništva se razmeroma precej zanima za socialno vprašanje, toda zelo malo ljudi poznam, kateri so spoznali tesno in nerazdružljivo zvezo socialnega vprašanja z vprašanjem degeneracije in regeneracije. Moderna veda je določila tudi človeku stališče v prirodi in pokazala, da človek zunaj prirode nima česa delati, še več, pokazala je, da so predsodki, po katerih se nahaja človek v izjemnem položaju v prirodi, ali celo »nad prirodo«, imeli zelo pogubne posledice za človeka — v degeneraciji. V degeneraciji vidim vzrok vsakega zla. Degeneracije ne moremo nikakor ločiti od demoralizacije, prva je vzrok, druga je posledica. V demoralizaciji pa vidim vse vzroke socialnega zla. Z regeneracijo bi bilo torej že eo ipso rešeno socialno vprašanje. To je teorija. V praksi hitro spoznamo, da je delo regeneracije zelo težavno, če ni združeno z probujanjem socialne zavesti in z neposrednimi pridobitvami na socialnem polju. Še bolj neracionalno pa je po mojem mnenju delovanje na socialnem polju, ne da bi se ozirali na vprašanje degeneracije, ker se brez istega nikoli ne bo privedlo teorije v prakso.

Ne morem sedaj razlagati, kaj je degeneracija, po katerih simptomih jo spoznamo, katere vzroke ima in kako se nam je treba boriti proti nji. Opozoriti hočem samo na važnost študija tega predmeta. Človek kot del



prirode je zdrav in močan, dokler se nahaja v od prirode določenih ugodnih razmerah diete. Pod dieto razumemo vse, kar neposredno vpliva na zdravje posameznika, torej: hrana, pijača, zrak, temperatura, pranje in kopanje, obleka itd. Nauk o tem, katera dieta je za človeka prirodna in ugodna, imenujemo dietetiko. Do sedaj imajo znanstveno dietetiko samo pristaši naravnega načina zdravenja. (Prvo znanstveno dietetiko je spisal Schlick-eyesen.) Slovenske medicinece opozarjam na žalostno dejstvo, da na nobeni avstrijski univerzi ni stolice za naravni način zdravenja (Naturheilverfahren, na Nemškem je več stolic za to znanost) in povdarjam, da si vsak napreden in vesten medicinec mora skušati spopolniti znanje s študijami istega. (Pythagoras, Rousseau, Priessnitz, Schroth, prof. Graham, dr. K. Hahn, Louis Huhne, Platen, Bilz, dr. Bilfinger, dr. Lahmann, Haygh itd.) Vsaka bolezen ima svoj vzrok, nikdo ne zboli slučajno. Civilizovani človek bi moral biti vsaj tako zdrav, kakor je vsaka žival; večja prirodna inteligenca bi morala zdravju sama pomagati. In to je tudi ideal, h kateremu stremi človeštvo, ker degeneracija ni še tako napredovala, da bi človeštvo moralo obupati. Degeneracija uniči vsako leto milijone ljudi, toda praksa je že pokazala, da se človek lahko uspešno bori proti nji. Ker se v »Omladini« ne moremo baviti z vsemi vprašanji dietetike, se hočemo omejiti na najvažnejše — na vprašanje alkoholizma.

Vse avtoritete se strinjajo v tem, da je glavni vzrok današnje degeneracije civiliziranih narodov alkoholizem. Vsled alkoholizma trpi tudi slovensko ljudstvo veliko. Na Kranjskem se plača več davka za žganje kot za zemljišča. Skušal bom dokazati, kateri predsodki najbolj vzdržujejo alkoholizem in kako se imamo boriti proti tem predsodkom.

Slovenski razumnik rad povdarja svoje naprednjaštvo in svojo svobodomiselnost, toda v dejanjih se prav malo loči od klerikalnega Slovenca. Kar se tiče protialkoholnega gibanja, so pokazali nekateri slovenski klerikalci, da razumejo bolje, kje je treba začeti z napredkom: reformirati nam je treba najprej naše vsakdanje življenje, ker od vsakdanjega življenja je odvisna morala in vse zmožnosti v praksi. Kulturni napredek je povzročil, da danes najširše mase hitro zvedo za vsako pridobitev znanosti, posebno za pridobitve, ki imajo veljavo v praktični uporabi, naše razumništvo pa je še daleč za tem, da bi pri vsem teoretičnem filozofiranju spoznalo, kakšne pridobitve moderne vede se dajo z uspehom in koristijo praktično izvajati.

Največ nam škoduje v tem oziru idealizem, ki nam ga je vzgojilo naše srednješolstvo. Ljudje se potaplajo v morju idealne navdušenosti in pozabijo, da je treba skrbeti tudi za to, kaj jemo in kaj pijemo. Moderna veda pa vsak dan jasneje govori, da so te »malenkosti« največje važnosti. V idealni navdušenosti kričimo po kulturnih potrebah med tem, ko izdamo na Avstrijskem vsako leto za kulturno potrebo — alkohol poldrugo milijardo kron, od tega 20 milijonov na Kranjskem. Kaj bi se za ta denar dalo vse narediti? Koliko slovenskih šol, od ljudskih do univerze? In koliko bolj zdravo bi bilo ljudstvo, če bi popilo vsako leto za poldrugo milijardo kron manj strupa.

Prepričan sem, da marsikateri slovenski razumnik neha zasmehovati antialkoholično gibanje, ko premisli in spozna, kake neprecenljive važnosti so ravno te »malenkosti« v vsakdanjem življenju, in začne študirati to vprašanje z trdno voljo, da bo izvajal v praksi dosledno zaključke, do katerih pride v svojih študijah alkoholizma.

Namen tega članka, h kateremu treba še precej komentarja in izpolnitve, je bil vzbuditi samo zanimanje za vprašanje degeneracije in alkoholizma. Sledili pa bodo članki, ki se tičejo stvari same v podrobnosti.



IVAN LAH:

## MANJŠINSKI ODSEK „ADRIJE“.

V akademičnem društvu »Adrija« v Pragi se je osnoval »manjšinski odsek.« Namen tega odseka je, proučavati sistem in delovanje različnih narodnih šolskih in obrambnih društev ter koristne institucije, ki pomagajo drugod krepiti narodni živelj, prilagoditi jih našim razmeram in kolikor mogoče presaditi na slovenska tla. Manjšinskemu odseku je odprto veliko polje dela. »Adrija« se je mogla z največjimi nadami na uspeh lotiti tega dela, kajti Praga je v tem oziru za naše dijaštvo najboljša šola. Vsa češka narodna in obrambna društva: »Matica Šolska«, »Narodna Jednota Pošumavska« in »N. J. Severočeška« imajo svoje »akademične odbore«, ki so društvom predvsem v moralno podporo in agitačni element.

Oživotvorjenje »manjšinskega odseka« je zlasti pospešila splošna stagnacija na polju našega manjšinskega dela. Posebno o »Družbi sv. Cirila in Metoda« je odkril zadnji čas pereče nedostatke. Konflikt s »Prosveto«, nedostatki, ki so jih odkrili »Omladina«, »Naš list« in »Naši Zapiski« pričajo jasno o tem. Narodno društvo je kraj dela, tja nas ne sme vabiti hrepenenje po zaslugah, voditi nas mora zavest dolžnosti: »Kar more, to mož je storiti dolžan.« In ni bilo edino pomanjkanje te zavesti krivo našega splošnega nazadovanja. Pri boju se ne gre samo za silo, gre se tudi — in lahko rečem da v prvi vrsti — za taktiko. Tega dosedaj pri nas nismo skoro prav nič upoštevali in ravno v tem oziru se moremo od Čehov mnogo naučiti.

Dve nalogi treba rešiti pri našem manjšinskem obrambnem delu: 1. treba dobiti kolikor mogoče dosti obrambnih sredstev in 2. ta sredstva prav in uspešno porabiti. Obojega smo dosedaj pogrešali. Naša »Družba sv. Cirila in Metoda« še daleko ni uporabila vseh onih virov, ki donašajo obrambnim društvom drugih narodov leto za letom lepe tisočake. Če kje, je pri nas potrebno izrabiti vsa ona sredstva, ki so se drugod izkazala kot plodonosna. — Drugo vprašanje pa je: kako prav vporabiti one tisoče, ki jih z žrtvami skupaj spravlja ne bogati slovenski narod. Tu je treba razumnosti, da se ne vrže denar proč, ampak, da se porabi tako, da donaša čim večje koristi. — Naloga »manjšinskega odseka« leži torej v rešitvi teh dveh

vprašanj. V ta namen se je lotil odsek najprej proučavanja slovanskih obrambnih društev (predvsem čeških in poljskih), njih narodnih razmer, organizacij, šolstva itd. Imel je predvsem pred očmi 1. način, kako si množe ti narodi svoj obrambni kapital in 2. taktiko, kako se deluje in s kakimi uspehi. Oboje bodo spremljali statistični podatki, ki bodo kazali, koliko in vsled česa so društva napredovala, in kaj jim je pripomoglo do uspehov. V istem smislu hoče proučiti odsek tudi delovanje in napredovanje nam sovražnih tujih društev, predvsem onih, kojih delovanje je naperjeno proti Slovencem in hoče proučiti, zakaj in koliko so ta društva napredovala in zakaj je naša šolska »Družba« v primeri z njimi tako daleč zaostala. S tem se bo odsek dotaknil narodnega življenja sploh in pokazal rane, ki jih je treba ozdraviti, ker le zdrav, energičen narod more uspešno biti tako intenziven narodni boj, kakor ga moramo mi. Vsa sila mora ležati v dobri organizaciji, ki pa ne sme biti le za parado, ampak mora odgovarjati svojemu namenu.

»Manjšinski odsek« je stopil v zvezo s češkimi in poljskimi obrambnimi društvi in se je z vso resnostjo lotil svojega dela. Svoje rezultate misli objaviti v posebni brošuri, ki naj poda jasno sliko naših in drugih razmer na polju narodnega obrambnega dela. To naj pomore v to, da nam postane naša »Družba sv. Cirila in Metoda« v resnici to, kar bi nam morala biti. Vsled posredovanja »manjšinskega odseka« je društvo »Adrija« obiskalo prostore češke »Šolske Matice«. Ravnatelj g. Bělehradek je razkazal obsežno pisarno, v kateri dela 16 uradnikov in nam je v predavanju načrtal način in smer delovanja »Šolske Matice«. Ta obisk je mogel dati »manjšinskemu odseku« navdušenja, da temeljito izvrši svojo nalogo. Upamo, da rezultati ne ostanejo samo na papirju, ampak da bodo dali impulz k resni in koreniti reformi našega manjšinskega dela.



## SLOVENSKO DIJAŠTVO.

»Adrija« v Pragi je imela dné 2. t. m. svoj 1. redni občni zbor za letni tečaj 1907. Iz odborovega poročila posnemamo, da je imelo društvo v minulem semestru 40 članov — 31 rednih in 9 izrednih. Kot najvažnejši dogodek je smatrati sklenjeno bratsko zvezo s »Slovenijo« in »Taborom«, dalje imenovanje dr. Žerjava častnim članom in podelitev subvencije mestnega sveta praškega. Društveno delo je bilo porazdeljeno v klubih in odsekih: manjšinski in podporni odsek ter izobraževalni klub. O njihovih akcijah smo svoječasno poročali. Upati je, da tudi letni semester v agilnosti ne bo zastajal za minulim. Volitve v odbor so se vršile tako-le: cand. iur. Lipold Fran, predsednik; cand. phil. Zalar V. M., podpredsednik; stud. iur. Brunčko Lev, tajnik; stud. iur. Orožen Milan, blagajnik; stud. iur. Šemrov Fran, knjižničar; stud. iur. Klepec Josip, časnikar; stud. iur. Veble Andrej, gospodar. Namestnika sta stud. iur. Domicelj Ivan ter stud. techn. Brinšek Stanislav, preglednika pa cand. phil. Lah Ivan in stud. iur. Wieser Josip.

V. M. Z.

**Izobraževalno delo v »Adriji«.** V zadnjem času so se v izobraževalnem klubu vršila sledeča predavanja: tov. L a h: Nietzsche in Tolstoj; —: Uvod v zgodovino »Adrije«; —: češka literatura; —: paralela slovenske in češke preteklosti; tov. B r u n č k o: Hus in češka ideja; tov. Z a l a r: sodobno češko dijaštvo; —: alkoholizem z etičnega stališča. Poleg tega se je priredilo sedem poučnih izletov v različne praške zavode.

**Tovariši,** ki žele II. semester študirati v Pragi, naj se obrnejo po eventualna pojasnila na »Adrijo«, Praga, II., Spálená ul. 20.

»**Slovenija**« namerava prirediti v binkoštnih praznikih izlet v Prago, kjer si hočejo ogledati njeni člani razna češka obrambena in prosvetna društva.

»**Prosveta**« ustanovi še tekom velikonočnih počitnic svojo XIX. javno ljudsko knjižnico v Tržiču na Gorenjskem. Osrednji odbor hoče odslej obračati vso svojo pozornost na kočevski okraj, kjer ustanovi prvo knjižnico v Dragi. Na Koroškem je prevzela »Prosveta« v svojo last in upravo ljudsko knjižnico v Rožeku, katero so ustanovili lansko leto narodno-radikalni abiturijenti iz Ljubljane. O delovanju podravske in celjske podružnice »Prosvete« poročamo prihodnjič.

»**Prosveta**« prosi vse one tovariše, ki obljubljenih knjig še niso poslali, da store to v najkrajšem času.

»**Prosveta**« ustanovi nove podružnice na Gorenjskem in Koroškem. Glede koroških podružnic se je vršil na Dunaju sestanek članov »Prosvete« in »Gorotana«, na katerem se je razpravljalo o delitvi delokroga in medsebojnem podpiranju obeh društev.

»**Prosveta**« izreka tem potom šmartinskim narodnim društvom in šmartinskim narodnim damam iskreno zahvalo za trud, ki so ga imeli s prireditvijo veselic v prid »Prosvetini« knjižnici v Šmartnem.

**Podporno društvo za slov. visokošolce v Pragi** je imenovalo vseučilišnega profesorja dr. K. Chodounskega svojim častnim članom.

**Dijaška prenočišča.** Med češkimi dijaki so zelo razširjena počitniška potovanja, katere pospešuje »Klub českých turistů« s tem, da jim preskrbuje brezplačna prenočišča. Lansko leto je bilo na Češkem, Moravskem in v Šleziji 209 takih dijaških prenočišč, katerih seznam se je razdelil pred počitnicami v 12.000 izvodih med dijake. Teh prenočišč se je posluževalo lansko leto 6592 dijakov. Da je mogel preskrbeti »Klub českých turistů« toliko brezplačnih prenočišč, se ima zahvaliti v glavni meri velikemu številu podpornikov, med katerimi se nahajajo tudi razna šolska oblastva, kar spričuje, da tudi ona upoštevajo veliki pomen počitniških potovanj, na katerih si dijak razširi svoje obzorje, spozna češko zemljo in češko ljudstvo, ter se v prosti naravi oddahne od zaduhlih šolskih dvoran. Klub so podpirali med drugimi naučno ministrstvo, deželni šolski sveti na Češkem, Moravskem in Šleskem, krajni šolski sveti, profesorski zbori, učiteljstvo, praški občinski svet itd. — Pri nas se je dosedaj v tem pogledu storilo prav malo. V najnovejšem času je vzel tozadevno akcijo v roke »češkoslov. akad. planinski krožek v Pragi«, čegar odsek za dijaška prenočišča razpošilja pravkar oklice na razne prijatelje mladine, gostilničarje,



hotelirje in slovenske občinske zastope, da naj bi pospeševali po svojih močeh akcijo za dijaška prenočišča, s katerimi se tudi slovenskemu dijaku olajša potovanje v počitnicah. Opozarjamo dijaštvo, da posreduje v ta namen pri svojih znancih in deluje na to, da se ustanove v vseh večjih, zlasti pa obmejnih krajih dijaška prenočišča. Natančnejše informacije v tej stvari daje: »Češko-slov. akad. planinski krožek«, Praga, Kralj. Vinogradi, Šafarikova ulica 7.

## SLOVANSKO DIJAŠTVO.

**Hrvatsko napredno dijaštvo.** Odkar se je otrese hrvatski narod madjaronskega varuštva in je nastopila zanj svobodnejša doba, je stopilo tudi v hrvatsko dijaštvo neko novo življenje, ki stremi za tem, da se začne zavedati hrvatski dijak samega sebe in svojih dolžnosti, ki jih ima napram svojemu narodu. V brošuri »Nova doba u Hrvatskoj i hrvatska napredna omladina«, ki je izšla lansko leto po porazu Madjaronov pri volitvah v hrvatski sabor in o kateri smo svoj čas že poročali, je podalo hrvatsko moderno dijaštvo svoje temeljne nazore. Meseca decembra lanskega leta pa se je vršilo v Zagrebu veliko zborovanje naprednega dijaštva, na katerem je govoril med drugimi tudi vseučilišni profesor dr. Gjuro Šurmin, čegar govor je napravil na zbrano dijaštvo največji vtis. Začetkom letošnjega leta pa je izšla prva številka glasila naprednega hrvatskega dijaštva: »Hrvatski Djak«. Program »Hrvatskega Djaka« je sličen programu »Omladine«: »dignuti hrvatskog djaka intelektualno, moralno i materijelno i učiniti ga naprednim i slobodnim individuum«. Delati hoče nato, da si ustvari hrvatski dijak svetovni nazor, ki temelji na empirični znanosti, ter se otrese raznih dogmatskih naziranj. Zato hoče odvracati hrvatske srednješolce od raznih kongregacij ter cerkvenih pobožnosti in delati na to, da se osvobodijo razni dijaški konvikti, internati in drugi slični zavodi duhovniškega nadzorstva. V splošnem stoji na stališču ločitve cerkve od države. Dalje hoče buditi v hrvatskem dijaštvu zavest, da ima vsak dijak napram svojemu narodu gotove dolžnosti in ga hoče zato navajati k širjenju ljudske izobrazbe. Napram raznim političnim strankam naglaša, da bodi dijak politično svoboden in ne pripadaj nobeni stranki. — Zanimivo je, da ignorira velik del hrvatskega strankarskega časopisja »Hrvatskega Djaka« na isti način, kot je ignoriralo svoj čas slovensko časopisje »Omladino«. »Hrvatski Djak« pristavlja k temu, da delajo to radi tega, ker »nerado gledaju pokrete mladjih, koji znače nešto novo, promicanje napred« in ker si niso v svesti, da imajo napram dijaštvu kot bodoči inteligenci, kakih socialnih dolžnosti. — »Hrvatski Djak« pomenja za Hrvatke napredno dijaštvo velik korak naprej, ker šele sedaj je odprta njihovim idejam pot med najširše kroge hrvatskega dijaštva. Pa tudi za slovensko narodno radikalno dijaštvo pomenja »Hrvatski Djak« veliko pridobitev, ker je dobilo v njem krepkega sobojevnika in prijatelja. Svojim tovarišem toplo priporočamo novo hrvatsko napredno dijaško glasilo, ki prinaša izborne članke in je jako dobro urejevano. »Hrvatski Djak« izhaja vsak mesec enkrat in stane za celo leto 5 K. Upraviništvo je v rokah Martina Duića, Zagreb, Kukovičeva ulica 8/a.

**Bolgarsko dijaštvo.** V zadnjem času se zopet pogosteje čita po časopisih o političnem delovanju bolgarskega dijaštva, ki se je v najnovejšem času udeležilo menda tudi umora ministrskega predsednika Petkova, ki je zaprl lansko leto sofijsko vseučilišče in odpustil vseučiliščne profesorje. Bolgarski dijaki so v veliki večini sinovi delavskih, kmečkih in obrtniških starišev, katerih gmoten položaj je naravnost obupen in v katerih zato vedno tlijo revolucionarne ideje. Kakor oče, tak je tudi njegov sin dijak, ki se živahno udeležuje, kakor na Bolgarskem vsa inteligenca, političnega življenja in stoji kot tak na skrajni levici. Večina bolgarskega dijaštva pripada socialni demokratski struji. K temu jih je privedlo slabo gmotno stanje njihovih roditeljev, vzgled ruske revolucionarne inteligence in bogata bolgarska socialistična literatura. Glavni cilj bolgarskega dijaka je, probujanje najširših delavskih in narodnih slojev in kot tak ne pozna niti duela, niti pijančevanja ali seksualnih razbrdanosti, marveč le delo v izobraževalnih društvih, strankarskih organizacijah, delavskih strokovnih društvih itd.

**Ukrajinsko (malorusko) dijaštvo** je zopet začelo boj za samostojno ukrajinsko vseučilišče. Zadnji dogodki na lvovskem vseučilišču so v obče znani. Ker se ni hotelo ugoditi ukrajinskim zahtevam, naj se ozira na lvovskem vseučilišču, ki je od l. 1872. poljsko, na katerem pa se vršijo od l. 1902. nekatera predavanja tudi v maloruskem jeziku, pri vpisovanju tudi na ukrajinsko narodnost, so povzročili ukrajinski dijaki velike izgrede, pri katerih je največ trpel vseučiliščni tajnik in vseučiliščna aula. Radi teh izgredov so zaprli 85 ukrajinskih dijakov. Ker jih sodišče ni hotelo kmalu izpustiti iz preiskovalnega zapora, so sklenili zaprti dijaki toliko časa ničesar ne jesti, dokler jih sodišče vseh ne izpusti na prosto. To so tudi izvedli in pri tem pokazali toliko solidarnosti in toliko požrtvovalnosti, da so obrnili nase in na ukrajinsko zahtevo po samostojnem vseučilišču pozornost vseh avstrijskih narodnosti. Ne da bi se spuščali v kritiko izgredov samih, mora tudi slovensko dijaštvo simpatizirati z bojem ukrajinskega dijaštva, ki se bojuje prav tako kot mi za lastno vseučilišče in katerega položaj je enak našemu položaju. Ne moremo pa se strinjati s taktiko onih ukrajinskih dijakov, ki si iščejo raje zaveznikov med Nemci kot Slovani. Res je sicer, da zatirajo danes Ukrajince Poljaki in da se jim kažejo Nemci kot njihovi prijatelji in zavezniki. Toda tudi Ukrajinci bodo kmalu spoznali, da je ljubezen Nemcev do njih le »platonška« ljubezen, ki je sicer polna besed, ki pa se ne bo nikdar izkazala v dejanjih. Nemci se zavzemajo danes za Ukrajince, da zakrijejo na eni strani svojo brutalnost napram Poljakom v Nemčiji, Slovincem itd., na drugi strani pa, da odvrčajo Ukrajince od Slovanov in napeljujejo tako vodo na svoj mlin. Bližnja bodočnost bo pokazala, da se imajo tudi Ukrajinci nadejati pomoči le od Slovanov in ne od Nemcev. Med Poljaki samimi je močna struja, ki priznava potrebo samostojnega ukrajinskega vseučilišča in ki je le proti utrakvizaciji poljskega vseučilišča v Lvovu.

## TUJE DIJAŠTVO.

**Nemško dijaštvo** dunajskega vseučilišča je priredilo dne 26. svečana shod v obrambo nemškega značaja dunajskega vseučilišča. Ne vemo sicer, kako bi naj bilo dunajsko vseučilišče še bolj nemško kakor je že sedaj; menda samo še na ta način, da bi se ne sprejelo nobenega Slovana več, in da bi se vsi profesorji brezpogojno uklanjali nemškimi buršem, kakor se jih že sedaj veliko uklanja. Na shodu so se obravnavala tri vprašanja: 1. gmotno stanje nemškega dijaštva, 2. prosto pohajanje vseučilišč v Nemčiji in 3. prenapolnjenje nemških vseučilišč z nenemškimi dijaki. Pri prvi točki se je povdarjalo, da so se razmere v dunajski akad. mensi zelo poslabšale vsled »tujih vplivov«, katerih so seveda krivi Slovani in so zahtevali, naj se sploh Slovani iz »mense« izključijo. Pri zadnji točki se je povdarjalo, da je nemški značaj dunajskega vseučilišča v nevarnosti, ker je vpisanih na njem 57% nenemških dijakov in le 43% nemških. Nek stud. phil. Nipnik je zahteval, naj inozemski dijaki (gre se tu zlasti za Srbe in Ruse) plačujejo poleg za te že itak obligatne kolegnine še posebne doneske, samo inozemski Nemci naj bodo izvzeti.

**Nemško dijaštvo in politika.** Kakor znano, se nemška akad. mladina v »rajhu« temeljito razlikuje od našega avstrijskega, v zastarelih in otročjih nazorih se nahajajočega nemškega dijaštva. Nemške dijaške organizacije v »rajhu« stojijo skoraj izključno na stališču, ki ga zastopa med slov. dijaštvom narod. radikalno dijaštvo: da bodi dijaška organizacija neodvisna od vsake politične stranke. To svoje načelo pa so v zadnjem času napredna nemška dijaška društva navidezno ovrgla: za čas nemških državnozbornih volitev so stopila v liberalno politično organizacijo in z veliko vnemo in dobrimi vspehi delovala na agitačnem polju. Svoje postopanje utemeljujejo sledeče: »Nočemo se dotakniti principa dijaške politične neodvisnosti in zavračali bi vsako oficijelno sodelovanje pri političnih bojih te ali one stranke. Po našem mnenju pa se pri sedanjih državnozbornih volitvah ne gre za strankarstvo, pač pa je to boj za narod in napredek. Akademična svoboda in domovina sta v nevarnosti, zato mora tudi dijaštvo kot tako z združenimi naprednimi strankami v boj zoper centrum in socialno demokracijo. Svobodna misel zahteva boj proti centru, ki nam ugrablja najdražji narodni zaklad — šolo, ljubezen do domovine pa nas tira proti internaciji socialne demokracije.« Zanimivo je, da so to postopanje nemških akad. društev z veseljem pozdravili tudi razni nemški pedagoški listi.

**Nravnost in nemško dijaštvo.** Kakor znano, ni stalo nemško dijaštvo do najnovejšega časa kar se tiče zmernega, treznega in nravnega življenja na ravno vzglednem mestu. Ženska, pivo in sablja so bili nemškemu dijaku skoro edini ideali in v tem pogledu so si dovoljevali razbrzdani, kakoršnih slovenski dijak tudi za časa svojega klativiteštva ni poznal. Posledica takega življenja je seveda morala biti duševna in telesna dekadenca nemškega dijaštva. Dasi pri tako mnogoštevilnem narodu kot je nemški, ne pomeni

izguba sto dijakov niti toliko, kot pri nas izguba enega dijaka, so vendar v najnovejšem času spoznali tudi nemški dijaki, da mora njihovo razbrzdano življenje pogubno vplivati na moč celega naroda in da pomenja to veliko nevarnost za bodočnost nemškega naroda. Pred kratkim se je ustanovilo v Berlinu akademično društvo »Ethos«, ki hoče delovati za odstranjenje zgoraj naštetih napak nemškega dijaštva, za poplemenitenje njihovega naziranja o življenju in poglobitev njihovih etičskih načel na podlagi znanosti in življenja. Hočejo pobijati naziranje, da je svoboda posameznika neomejena in širiti smisel za socialne dolžnosti, katere ima posameznik napram svojemu narodu itd. — Kakor je svoj čas slovensko dijaštvo brezmiselno posnemalo razbrzdanosti svojih nemških tovarišev, tako naj bi sedaj posnemalo tudi njihove dobre naprave. Tudi za slovensko dijaštvo bi kaka slična organizacija, kot je »Ethos«, imela tudi še sedaj veliko pomena, ker se še vedno nismo docela iznebili raznih klativitezov z vsemi zgoraj naštetimi napakami nemškega klativiteštva.

## VESTNIK ZA KNJIŽEVNOST IN UMETNOST.

»Slovenska Šolska Matica« je izdala svoje knjige za preteklo leto. — Opozarjamo nanje posebno tovariše učiteljiščičnike, kateri dobe te in starejše knjige za polovično ceno!

»Slovenska Matica«, ki je v svečanu izdala svoje knjige za lansko leto, je doživela čudo, ki ga Slovenci nismo bili vajeni: pošla je vsa zaloga knjig in niti vsem članom ni mogla postreči. Srednješolci, ki so se na knjige naročili za polovično ceno, so s tem neprijetno postavljeni na cesto, kar je vsekakor obžalovati, ker so letošnje knjige v obče dobre in bi zlasti hrvatska knjižnica srednješolcem prav dobro služila pri učenju hrvaščine. Čudno se nam zdi, da tega odbor ni mogel že naprej preračunati, ko je bilo vendar vsled zveze s »Hrvatsko Matico« pričakovati večje število odjemalcev.

»Hrvatska Matica.« Letos se je naročilo na »Hrvatsko Matico« tudi precejšnje število slovenskih dijakov, tako n. pr. samo iz Maribora 44. Med knjigami, katere je letos izdala »Hrvatska Matica«, sta za slov. dijaka zlasti zanimivi knjigi: »Najnovije doba hrvatske povjesti«, ki obravnava zgodovino XIX. stoletja pri Hrvatih, ter »Cviece slovenskoga pjesništva«, ki se rabi lahko kot učna knjiga pri šolskem pouku v višjih razredih.

**Nekaj poljudne literature iz dijaškega zdravstvenega vprašanja.** Pri najrazličnejših narodih vidimo, da je zelo razširjen pouk o higijeni. Mladina se poučuje že v ljudski šoli sistematično o najvažnejših higijeničnih vprašanjih. Ker pri nas dosedaj ta naprava še ni vpeljana, pa je vendar važno, da se vsak dijak, kot bodoči voditelj naroda, seznanja vsaj z glavnimi vprašanji splošne higijene, zato hočem priobčiti par naslovov knjig, ki so za pouk v higijeni posebno pripravne. — Prof. dr. Grawitz: Gesundheitspflege im täglichen Leben. Stuttgart. E. Heinrich Moritz. Velja K 1'20. V poljudni obliki razpravlja pisatelj o pomenu higijenskega stanovanja in hranitve, dalje o pomenu telesnih vaj za zdravje, v daljšem odstavku omenja



tudi nevarnosti zavživanja alkohola in nikotina. — Kdor se je v najenostavnejših higijenskih vprašanj že dovolj poučil in se za to stroko posebno zanima, temu bi priporočil knjigo znanega graškega higijenika dr. W. Prausnitzza: Grundzüge der Hygiene. Zaloga I. Lehmann. München. Špecijelno na šolsko higijeno se ozira knjiga dr. Z. Burgerstein: Schulhygiene. Založil Teubner, Leipzig. K 1:50. Posebno zanimivo v tej knjigi je poglavje o pouku mladine v higijeni in o potrebi šolskih zdravnikov. Knjigo bi priporočili posebno našim učiteljsčnikom. — Alkoholno vprašanje razpravlja knjiga: Der Alkoholismus. Zaloga Teubner. Leipzig. Izdalo centralno obrambeno društvo proti alkoholizmu. Velja K 4:50. V tej knjigi so združena raziskavanja najboljših veščakov na tem polju. V poljudni obliki nam opisuje knjiga pogubne posledice alkoholizma v socialnohigijeničnem in socialnoetičnem oziru. Slednjič omenjam še knjigo dr. Zander: Die Leibesübungen und ihre Bedeutung für die Gesundheit. Zaloga Teubner, Leipzig. Velja K 1:50. Pisatelj, ki je znan kot eden prvih strokovnjakov na tem polju, razpravlja v tej knjigi o vplivu telovadbe na človeški organizem. E. M.

## VESTNIK ZA LJUDSKO IZOBRAZBO.

»Akademija« je preteklo zimsko sezono močno pridobila na ugledu. In to prav po pravici, kajti izvršila je mnogo pozitivnega: Predavanja zagrebške modroslovne fakulte so velik napredek v hrvatsko-slovenskem duševnem prometu, Jeseni bodo predavali tudi juristi. »Akademija« je posredovala pri ustanovitvi nekaterih ljudskih knjižnic in sama ustanovi jedno v Vrabčah na Vipavskem. Da postavi realen temelj boju proti analfabetstvu, založi »Akademija« analfabetski abecednik z vzgojeslovnim in organizacijskim navodilom. Sestavi ga g. učitelj Šijanec v Gornjem gradu. Prvi analfabetski kurz se otvori v Ljubljani.

Posojilnica v Radovljici je podarila akademičnemu društvu »Prosveti« 50 K in ljudski knjižnici v Radovljici 150 K. Naj bi našla obilo posnemalk.

Ljudska univerza v Zagrebu se ustanovi še letošnje leto. Poleg vseučiliških kurzov, katerih vodstvo je v rokah posebnega odbora profesorjev, se prirede še drugi kurzi, kakor kurz za povzdigo smisla za lepo, deklamatorično-muzikalni večeri itd.

Centralna knjižnica na Dunaju je osnovala pretekli mesec poseben oddelek za mladinsko literaturo. I. T.

## MANJŠINSKI VESTNIK.

Kriza v »Družbi sv. Cirila in Metoda«. Dosedanji prvomestnik Tomo Zupan je odstopil. Sam je dalj časa izjavljal, da odstopi, čim dobi namestnikov, ki bodo delali v dosedanjem duhu. A pri tem se je ravno po njega volji vedno h kandidaturam sililo in imenovalo svetovalcem starejše može, ki sploh dolžnosti spolniti ne bi mogli, če bi tudi hoteli; pri tem se je mlajše odbijalo, ne da bi se upoštevalo, da bi mladi narodni delavci morali

delati silo prepričanju, če bi ne prinesli novega duha. — Javna tajnost je, da že dolgo ni bilo pravega soglasja v vodstvu. Le najglasnejši odbornik blag. Hudovernik je podpiral vseskoz prvomestnikovo ravnanje. Komaj pa je izvedel Hudovernik nesrečno in za »Družbo« pogubno idejo, da se ima odstraniti iz nje pisarniški vodja g. B. — ki je bil več let duša Družbe in imel lepe uspehe v kljub razmeram in capite »Družbe« —, se je spravil na prvomestnika. Zbral si je komodno taktiko: vsega je kriv Zupan. To ravnanje bi vzbudilo pri možu druge narave, kakoršne je Zupan, odpor, — kako lahko bi Zupan obrnil ost in zaklical »j' accuse« Hudoverniku. Če tega bivši prvomestnik ne stori, pa si mi prihranimo tisto orožje za primeren čas! Da se je Tomo Zupan umaknil, je bilo le vprašanje časa. Markantna in karakteristična njegova osebnost nam je vsem simpatična, lepega spomina na njega delovanje pri nas ne pokvari dogodka zadnjega časa, vedeli ga bomo objektivno ceniti in častiti.

**Manjšinski odsek v »Sloveniji«** se je bavil z ustrojem Ciril-Methodove družbe in je sestavil obširno vprašalno polo za nabiranje narodne statistike ob mejah. Vprašalna pola se v kratkem razmnoži in bo na razpolago vsakomur, kdor bi hotel v tem smislu delovati. Poleg tega je sestavljal odsek program dijaškega obrambnega dela na Koroškem.

**Obrambni klub v »Taboru«.** V »Taboru« se je ustanovil vsled sklepa občnega zbora pretekli mesec »Obrambni klub«, čegar namen je, širiti med tovariši zanimanje za narodno obrambno in manjšinsko delo. V klubu se bodo vršila v ta namen vsak teden strokovna predavanja ozir. referati o obrambnih društvih drugih narodov, zlasti Čehov in Nemcev. Klub si je nabavil že strokovne liste, izvestja in letopise raznih šolskih in narodno-obrambnih društev ter bode začel po velikonočnih počitnicah s sistematičnim proučevanjem teh organizacij. Zlasti zanimivo in poučljivo bo zasledovati delovanje češke šolske družbe »Ustředni Matice Školská« in čeških jednot, ki delujejo v istem smislu, kot zloglasna Südmarka. Posebno pozornost bo posvečal klub preustroju »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Prizadeval si bo tudi seznaniti tovariše s slovenskimi narodnimi manjšinami na jezikovni meji in v narodno izpostavljenih krajih. Neobhodno potrebno je namreč, da vsak akademik, četudi ne čuti v sebi posebnega poklica za »politika«, vsaj površno pozna narodnostne in politične razmere po celem Slovenskem: to zahteva tudi splošna izobrazba. Ker se je klub ustanovil še le na zadnjem obč. zboru prvega tečaja, še ni mogel začeti temeljito s svojim delovanjem; vendar se je vršilo do zdaj že dvoje predavanj in sicer: »Nedostatki »družbe sv. Cir. in Met.« (t. Munda) na obč. zboru in na prvi klubovi seji predavanje: »Delovanje Südmarke na slovenskem« (tov. Munda). — Dobro bi bilo, če uveljavi klub vse svoje na podlagi proučevanja pridobljene izkušnje pri vsakoletni skupščini — v svrhu radikalne preustrojbe »družbe sv. Cirila in Metoda.

M.

# Priloga ‚Omladini‘

št. 1.

## GMOTNO VPRAŠANJE SLOVEN. SREDNJEŠOLSKEGA DIJAŠTVA.

(Iz srednješolskih krogov — piše KOROTANSKI.)

Znano je, da se večina slovenskega srednješolskega dijaštva rekrutira iz sinov revnih, izvečine kmetiskih starišev. Takisto je zadosti znano, kako se mora to dijaštvo, oprto in navezano na blagohotne podpore tujih dobrotnikov, pehati in mučiti, da pride do svojega cilja. Menim, da prav nič ne vzkratim resnici, ako trdim, da ga skoraj ni dijaka, ki bi se moral za svojih študij boriti s takimi težkočami, kakor ravno slovenski dijak.

Polna upanja začne pobožna, revna kmetica premišljevati in ugibati, kako bi poslala svojega nadebudnega sinčka v višje šole, in v duhu si morda že predstavlja bodočega »gospoda«. Edina misel, ki pri tem mori skrbnega očeta, je ta, kako in s čim vzdržavati sina, vendar se tolaži z mislijo, da se bodo že našli dobri ljudje, ki priskočijo fantu s kako podporo. Pri tem se morda spomni na kakega bogatega strica ali teto, ki ga tudi gotovo ne bodo pustili brez pomoči, ko mu pa vrhutega morda tudi župnik ali učitelj obljubita za prvo silo svojo pomoč, tedaj je sklep storjen: fant mora v šolo in naj stane, kar hoče.

In res se napoti mati s sinčkom v dalnje mesto in za Janezka se prične zdaj ona doba, ki je sicer idealna in za marsikoga lepa, ki je pa za reveža ravno tako lahko pravcata trnjeva pot. Od začetka mu gre dobro, za drugo mu ni skrbeti, nego za učenje, katerega se oprime z vsem ognjem mladega, po znanju hrepenečega duha. Ona mučna skrb za vsakdanji kruh mu je tuja; saj mu potrebnih sredstev in potrebne hrane ne primanjkuje. Kmalu pa postane drugače. To brezskrbno življenje ne traja dolgo; morda eno, dve, k večjemu tri leta. Podpore se začnejo krčiti in njegov položaj postane tem obupnejši, ker ga po preteku par let zapustijo s podporami sorodniki ter ga naposled tudi revni stariši pri najboljši volji ne morejo več podpirati. Dijaku se odpira zdaj žalostna bodočnost. Boj za vsakdanji kruh mu postane zvest spremljevalec v njega dijaški dobi ter v veliki meri vporabi vso njegovo energijo. Posledica tega je, da le nadarjenejši dijaki dospejo do svojega cilja, med tem, ko padejo manj nadarjeni pod

težko pezo obupnega položaja: čestokrat postanejo kaki zakotni pisarji in resignirati morajo na vsako lepšo prihodnost. In takih posledic so velikokrat v nemali meri krivi tudi slovenski profesorji, ki le predostikrat sodijo dijaka z enostranskega stališča, ne uvažuje pri tem čisto nič njega dejanskih zunanjih razmer. Znano je, da zlasti nekateri slovenski profesorji\*) dostikrat na naravnost lahkomišeln način grenijo dijakovo življenje s tem, da mu po nepotrebem in nezasluženo dajejo slabe rede iz **pridnosti**, ker ravno, kakor že rečeno, ne upoštevajo njegovega položaja. In tako je torej čestokrat po zaslugi slovenskega profesorja storjen prvi korak k temu, da revni dijak končno obupa nad svojo usodo. To je dejstvo, ki ga niti prizadeti gospodje tajili ne bodo, a ga tudi tajiti ne morejo! Naj mi pa kdo ne podtika, da sem hotel s tem obsoditi slovenske profesorje sploh! Resnici na ljubo moremo z zadovoljstvom konstatirati, da se je v tem oziru že marsikaj obrnilo na boljše, da so glede dijaštva zlasti mlajši profesorji prišli do modernejših nazorov: da dijaštvo ne ekzistira zaradi njih, da so temveč oni nastavljeni zaradi dijaštva, katerega napredek in sreča bodi njihov smoter! Vsekakor pa se bo moralo ono mnenje, ki je tu in tam še vedno merodajno, da se smatra namreč dijaka za nekako »hladilno« sredstvo hipni jezi in strastem, še temeljito izpremeniti!!! — Toliko se mi je zdelo potrebno, da povdarim glede profesorjev, ker je to v zvezi z gmotnim vprašanjem slovenskega srednješolca.

Marsikdo, ki o življenju srednješolskega dijaka ni informiran, mi bo morda očital pretiravanje glede njega materijelnih razmer. Tozadevna statistika, ki se v kratkem sestavi in obelodani, bo dokazala, da je moje izvajanje žalibog utemeljeno in dejanskemu položaju popolnoma odgovarjajoče. Revnemu dijaku je, ako mu usoda ni posebno naklonjena, stradanje nerazdružljiv atribut njegovih študij.

Ako je bil pa slovenski dijak toliko srečen, da je vse te ovire premagal, si je čisto ravno v teh obupnih borbah pokvaril svoje zdravje za vedno; saj 95% onih prerano umrlih ljudi, ki so bili dijaki, si je ravno v dijaški dobi nakopalo kal neozdravljive bolezni. Jetika in slične bolezni so posledice stradanja v dijaških letih. Če vse to premostrimo, potem se moramo čuditi, da se za srednješolsko dijaštvo še vedno tako malo resnega in sistematičnega stori: gmotno vprašanje srednješolskega dijaštva je v pravem pomenu besede zanemarjeno. Nisem s tem hotel reči, da se prav nič ni storilo, nikakor ne; saj so obče znane nekatere slovenske rodbine, ki se za srednješolca naravnost žrtvujejo, in ta jim je tudi hvaležen. V splošnem pa se slovensko občinstvo ne zaveda svojih dolžnosti napram srednješolskemu dijaštvu.

\*) Kako se vedejo na slovenskih gimnazijah nemški profesorji, to naj bi služilo gotovim slovenskim profesorjem za zgled. Opomba pisca.



Najmanj, kar more srednješolsko dijaštvo zahtevati, je to, da se v vsakem mestu, kjer obstoji kak srednješolski zavod, ustanovi poštena dijaška kuhinja. V splošnem obstojajo, a kakšne. Tozadevno se od dne do dne slišijo upravičene pritožbe. Ljudje pač mislijo, da je za srednješolskega dijaka vse dobro; saj je nad vse značilna izjava neke »rodoljubne« gospe pri kranjski dijaški kuhinji, da imajo njeni prešiči isto hrano, kakor dijaki. Bog obvari pa, da bi se dijak pritožil. Takoj se mu bo očitala črna »nehvaležnost« itd. Ljubljanska ljudska kuhinja je po svoji »izbornosti« tudi obče znana. Vemo slučaje, ko so dijaki zboleli vsled tamošnje hrane. Kako se tam dela n. pr. »mastna« juha, o tem bi se dalo marsikaj zanimivega pisati. Zraven morajo dijaki v teh »katakombah«, kakor se je nekdo o ljudsko-kuhinjskih prostorih v Ljubljani prav umestno izrazil, često po pol ure zmrzovati, da pridejo na vrsto. Dan na dan fižol za dijaka menda tudi ni posebno zdrava hrana. Tako, kakor je v Ljubljani in Kranju, je pa tudi drugod, kjer sploh obstoja kaka ljudska ali dijaška kuhinja. Tu je torej korenita reforma nujno potrebna! Kjer pa dijaške kuhinje še ni, naj se čim prej ustanovi.

Druga zahteva bi bila, da se podpore, kolikor se jih razdeli, tudi pravično in enakomerno razdele. Dobijo se n. pr. fantje, ki podpore prav nič niso potrebni, a se vendar pulijo zanje. Eden ima preveč, drugi zopet nič. Poznamo n. pr. dijaka, ki ima ustanove mesečno 20 K in še štiri inštrukcije, tako, da ima na mesec nad 60 K dohodkov, vrhu tega pa uživa še druge podpore. Kak revež, ki nima take sreče, se mora pa dostikrat zadovoljiti, če ima vsaj enkrat na dan gorko hrano. Se-li takim slučajem res ne da v okom priti? To urediti, je vsekakor dolžnost naših profesorjev! Zakaj se ne bi uvedla po naših šolah postava, da bi moral vsak dijak-podpiranec prinesiti začetkom in koncem šolskega leta napisane vse one dobrotnike, pri katerih uživa podpore? Imena vseh podpornikov naj bi se potem koncem leta objavila v šolskem izveščju. Na ta način bi bila potem mogoča tozadevna kontrola, kakor jo imajo n. pr. uvedeno na beljaški gimnaziji. Želeti bi pač bilo, da bi naši profesorji to vprašanje vzeli resno v pretres; saj je uvaževanja vredno tudi s šolskega stališča.

Istotako kakor podpore, so navadno tudi inštrukcije krivično in nejednakomerno razdeljene. Eden ima zaslužek, da denar lahko zapravlja, drugi, mora gledati skozi prste; kdor je še bolj potreben pa nima ničesar. Apeliramo torej tudi tozadevno na slovenske profesorje, naj bi sodelovali pri oddajanju inštrukcij ter na ta način omogočili njih pravično razdelitev. Inštrukcije naj bi se oddajale le v sporazumu s profesorji. Sem mnenja, da bi se dalo vse to lahko izvesti. Treba samo resne volje onih profesorjev, ki se poleg drugih dolžnosti, zavedajo tudi dolžnosti napram dijaštvu. Zato ne dvomim, da ne bo našel naš apel tudi primernega odziva. — V splošnem pa velja vsem rodoljubom naš klic: Omogočite slov. srednješolskemu

dijaštvu dostojno ekzistenco. Omogočite jim dostojno življenje. Vse, kar storite za slovensko dijaštvo, se pozneje stotero obrestuje. Le oni mladenič, katerega moči niso izsesali v dijaški dobi boji za vsakdanji kruh, postane lahko kdaj zanesljiva in trdna opora svojega naroda. (Konec prih.)



I. B.:

## SREDNJEŠOLSKI IZLETI.

**K**malu pride čas, ko se začno prirejati razni srednješolski izleti, katere pozdravlja vsak dijak z največjim veseljem, kot dan razvedrila in vesele zabave. Pa tudi vsak profesor, ki mu je mar izročene mu mladine se veseli, ali se bi vsaj moral veseliti tega dne, ker ob takih prilikah najlažje spozna svoje učence, si najlažje pridobi njihovega zaupanja in spoštovanja. Da pa je tega treba, ve vsak dober pedagog, ker je prepričan, da so dijaki veliko bolj vsprejemljivi za njegove nauke, če vidijo, da jim jih daje človek, ki ni le njihov profesor, marveč tudi njihov najboljši prijatelj.

Iz svojih gimnazijskih let se še dobro spominjam s kakim veseljem smo se pripravljali na te izlete. Cel teden poprej smo že debatirali, katere profesorje povabimo na izlet in kaj jim vse ob tej priliki povemo. Vabili smo seveda le profesorje, ki so nam bili priljubljeni in o katerih smo upali, da se bomo z njimi lahko pomenili o tej ali oni stvari. Na izletu pa si je vsak prizadeval, da bi vsaj nekaj časa mogel govoriti s profesorjem. Vse, kar je le hotel, je lahko izvlekel iz nas in z največjim veseljem in zanimanjem smo poslušali njegova izvajanja. In po izletu? Cel teden smo zopet pretresavali vse dogodke na izletu in vsako besedo, ki jo nam je povedal profesor in če se nam je s svojim ljubeznjivim in dobrohotnim vedenjem na izletu priljubil, smo se potem zanj še enkrat raje učili, ker smo ga ljubili. Le škoda, da je bil samo en izlet na leto in da je šolsko življenje kmalu zopet zbrisalo posledice, ki jih je imel izlet, kar pa bi se gotovo tako lahko ne zgodilo, če bi bili na leto, recimo, vsaj štirje izleti.

Zakaj pripovedujem vse to? Zato, da bi dijaki in profesorji bolj uvaževali izlete, kakor dosedaj, jih prirejali ne samo enkrat na leto, marveč večkrat in se zanje tudi pripravljali.

Ni treba, da bi moral trajati izlet cel dan, ali da bi moral peljati izletnike bogsigavedi kako daleč. Takih izletov se res ne da napraviti v enem letu več, kakor eden, ker ni zato prvič časa in drugič vsi dijaki tudi ne premorejo potrebnih denarnih sredstev. Da bi se pa vdeležili izleta samo nekateri dijaki, drugi bi pa ostali doma, to pa ne gre že iz tega vzroka ne, ker ima profesor lahko o onih dijakih, ki so ostali doma, razne predsodke, kakor se je že velikokrat zgodilo, in drugič, ker se lahko rodi v srcih revnejših dijakov, ki se izleta radi pomanjkanja potrebnih sredstev niso mogli vdeležiti, zavist napram premožnejšim tovarišem in nezadovoljnost

napram samim sebi, iz česar obojega mora slediti sovraštvo med obema vrstama dijakov. Kaj takega se pa seveda ne sme pospeševati.

Večkrat na leto pa bi se lahko prirejali manjši izleti, za katere zadostuje popoldne in za katere bi se potrebovalo prav malo ali pa nič denarja. Peljali naj bi ali na bližnjo goro, s katere je lep razgled, ali na kak zgodovinsko važen kraj, ali pa v kako tovarno itd. Namen bi bil gotovo dosežen. Prvič bi se dijaki okrepili telesno, se naužili razkošnosti prirodnih lepote in čvrstega zraka ter se razvedrili, drugič bi jim bila dana prilika občevati s profesorjem in tretjič bi se tudi marsičesa naučili bodisi že v občevanju s profesorjem, ali pa z razgledovanjem okolice, tovarne itd. Profesorju pa bi bila na ta način pogosteje dana prilika, v osebnem občevanju vplivati na dijaka, vzbujati v njem zanimanje za to ali ono stvar ter krepiti v njem njegovo narodno zavest.

Včasih pa naj bi se vršili tudi izleti, na katerih bi se predavalo, deklamovalo itd. Da se vzbudi zanimanje za to vrsto izletov, naj bi se določila za najboljšega predavatelja, deklamatorja nagrada: kaka knjiga, kip kakega slovenskega pisatelja, slika itd. To bi bila na eni strani prijetna zabava in razvedrilo, na drugi pa bi se vadili dijaki v javnih nastopih in govorništvu ter se vspodbujali in navduševali za prostovoljno prevzeto delo, kar bi množilo njihovo samostojnost, podvzetnost in vstrajnost.

Žal, da je bil dosedaj glavni in konečni cilj vseh šolskih izletov gostilna in da je tako pojmovanje izletov prešlo dijakom že v kri in meso. V hipu, ko se prikaže gostilna, so že v zamazanem in okajenem lokalu in kmalu se oglasi iz dima cigaret in cigar žvenket steklenic s pivom in vinom. Zaman so vse prošnje in vse propovedi profesorja, katerega nihče noče več slušati, ker jih je že omamil alkohol. Ves užitek krasnega izleta je pokvarjen. Začenjajo se nelepi nastopi vinjenih dijakov, ki napravljajo profesorju marsikatero sitnost in ki so že velikokrat provzročile, da so se na kakem zavodu izleti sploh opustili. Te razvade bi se dale kmalu odpraviti, zlasti če bi se prirejali taki izleti, kakoršne sem zgoraj našteval, če bi se dijakom ponovno razložile slabe posledice alkohola, se jih opozorilo na ostudnost pijančevanja ter s prirejanjem deklamacij, dramatskih nastopov in predavanj odvrnila pozornost od pijače.



KSENIJ VERIN:

## ŽALOSTI SLOVO!

Pomlad se je zasmejala nad mestom,  
žalosti ljubica dajva slovo  
in zaživiva pomladno življenje,  
ki mu neznane so slutnje in zlo.

Najine znanke, prijazne platane,  
so se vzbudile iz zimskega sna,  
in ob večerih, ko zvezde žarijo,  
bajke jim zopet zefir šepeta — —

Pridi, vživajva tihe večere,  
pridi, poslušajva tajni šepet,  
pridi, zasanajva najine dneve,  
in pozabiva na žalostni svet!

PANNONICUS:

## OB GROBOVIH.

I.

Pihljaj zefir je rahel od zapada,  
poljubljalo je solnce gor vrhove,  
od daleč čul brneti sem zvonove,  
ko šel sem tja, kjer vedni pokoj vlada.

Bila je skoro za menoj ograda,  
v molčečih vrstah gledal sem grobove,  
te smrtne, nikdar zlomljene okove,  
kjer večno slednja mora pasti nada.

Tam spavaš ti, ki dneve si nekdanje  
mladostne moje z rožami krasila,  
dokler minile niso zlate sanje.

Tvoj grob že davno trava je pokrila,  
zastonj je vsako moje žalovanje,  
ne snide več se, kar je smrt ločila.

Zastor je na grobove noč spustila,  
razpela sence tihe čez daljine,  
pretkala z ognjem mračne je višine,  
vesoljstvo v plašč pokojni svoj zavila.

Na svodu zvezda se je zaiskrila  
gorečo pot si črtala v brezdnine,  
da več nikjer nikoli ne zasine  
v noč neizmerno pala je, vgasnila.

KSENIJ VERIN:

## V JUTRU ŽIVLJENJA.

V jutru svojega življenja  
hrepenenj in sanj bogat  
k slednjemu bi se približal  
in poljubljaj ga kot brat.

Toda, ko človeka srečam  
in pogledam mu v oči,  
v njih pošast zapazim strašno,  
ki se zlobno mi reži:

In sedaj kraljujem jaz v njem,  
jaz življenja gnjev,  
pred katerim te tak strah je,  
že ko vidiš le odsev! — —

Ko vse te besede čujem,  
srce v boli mi vzdrhti:  
Ah, kaj tudi mene zapustili  
bodo oni lepi sni? — —

II.

Ob tvoji sanjam tu sedaj gomili,  
šepet poslušam travic šumljajočih,  
v večernem veterčku se zibajočih,  
in cvetov poznih, ki iz nje so vzkllili.

Spomini spet so lepi se vrnili  
pretekle sreče dnevov vriskajočih,  
livade solnčne le obetajočih,  
ki pa tak malo so potem spolnili.

Zakaj preganja nas povsod življenje?  
Saj laž je vse, fantom, le smrt resnica;  
kaj hoče to nejasno hrepenenje?

V najlepšem žaru vgasne plamenica,  
mladostno v kali še zamre stremljenje,  
ko komaj so se razžarela lica.

III.

Naš cilj je noč, po nas steguje roke,  
da v večnotemno nas praznoto vvede,  
kjer nič v neskončnost svoje pne oboke.

Čemu povsod obraze vidim blede?  
Naš cij je noč, ki vse prekine stoke,  
bolesti, toge vse izbriše slede...



KSENIJ VERIN:

## JUŽNI MOTIV.

Kaj na oknu bele vile  
v nočni čas strmiš,  
prisluškuješ pesmi slavca  
ali k zvezdam hrepeniš?

Daleč so nebeške zvezde,  
mrzel je njih svit,  
ki igra se ves skrivnosten  
v zlatu tvojih kit — —

Slavčja pesem je premehka,  
z žalostjo srce  
ti napolni in zaziba  
te v turobne sné — —

A če prideš k meni doli  
v vrt, krasno cvetoč,  
nad katerim sladke sanje  
je razpredla noč,

bom povedal lepo bajko,  
južno dekletu ti,  
ob kateri zažarijo  
sreče ti oči — — —



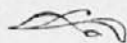
## SREDNJEŠOLSKI VESTNIK.

**Jugoslovanski abiturijentski sestanek v Dubrovniku.** Da se spoznajo jugoslovanski abiturijenti med seboj, informirajo o medsebojnem kulturnem položaju in raznih dijaških vprašanjih, se vrši v letošnjem letu jugoslovanski abiturijentski sestanek v Dubrovniku. Na sestanku se bo razpravljalo: 1. o jugoslovanski ideji; 2. o kulturnem položaju Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov in 3. o raznih jugoslovanskih dijaških vprašanjih (o srednjih, visokih in strokovnih šolah, o poljudnem dijaškem delu, o stališču dijaka do politike itd.) Na sestanek so že povabljeni slovenski, hrvatski, srbski in bulgarski abiturijenti. Kdaj se sestanek vrši, še ni določeno. Pred štirimi leti se je vršil sličen abiturijentski sestanek v Spljetu, katerega se je pa udeležil samo en slovenski abiturijent. Upamo, da bo letos drugače.

**Letošnje abiturijente** opozarjamo, da sprejme vojno ministrstvo tudi letos na vojaško živinozdravniško visoko šolo na Dunaju 20 prvoletnikov. Prosilci morajo imeti dobra spričevala in ne smejo biti čez 20 let stari. Obvezati se morajo s posebnim reverzom, da bodo služili sedem let v armadi kot živinozdravniki. Za časa študij so preskrbljeni s stanovanjem, hrano in obleko, ter jim ni treba plačevati nikake šolnine in nikakih pristojbin za razne izpite. Prošnje, ki jih je nasloviti na poveljstvo vojaške živinozdravniške visoke šole na Dunaju, se morajo vložiti do 1. avgusta t. l. in se jim morajo pridejati sledeče priloge: 1. domovinski list (se dobi pri županstvu), 2. rojstni list, 3. potrdilo, da je prosilec neoženjen (pri županstvu), 4. npravno spričevalo (pri glavarstvu), 5. potrdilo, da so bile prosilcu stavljene koze, 6. potrdilo, kakega vojaškega zdravnika, da je prosilec sposoben za vojaško službo, 7. šolska spričevala zadnjih štirih let gimnazije ali realke, 8. zrelostno spričevalo in 9. reverz, da se zaveže prosilec službovati 7 let kot živinozdravnik v armadi. — Na zavodu ni sedaj nobenega Slovenca, pač pa več drugih Slovanov.

**Abstinenca in srednješolci.** Avstrijska abstinenčna društva so vložila na naučno ministrstvo prošnjo, da bi smeli srednješolci vstopati v že obstoječa abstinenčna društva in snovati lastne srednješolske abstinečne organizacije. Prošnjo je podpiralo tudi nekaj vseučiličnih profesorjev, toda brezuspešno, ker je ministrstvo iz strahu pred srednješolskimi društvi prošnjo odbilo. S to prepovedjo je ministrstvo zopet pokazalo vso svojo birokratično ozko-srčnost, ki zabranjuje srednješolcem vsako svobodnejše gibanje, snovanje vsakterih, tudi izobraževalnih dijaških društev, katerih pa kljub raznim prepovedim zabraniti ne more, kajti prepričani smo, da ga ni na Avstrijskem srednješolskega zavoda, na katerem ne bi obstajalo ne eno, marveč celo vrsto tajnih dijaških društev in ki v veliki meri ne le škodujejo svojim članom, marveč jih izobražujejo, vzgajajo k delavnosti, podjetnosti in samostojnosti. Tudi srednješolska abstinenčna društva bi brezdvomno koristila, ker bi že zgodaj navajala dijake na trezno življenje in marsikoga odvrnila od pogubnega krokanja in pijančevanja.

**Dijaška kuhinja v Kranju.** Vesel mora biti človek, ko bere v letnem poročilu kranjske gimnazije o dijaških podporah. Poleg različnih ustanov, konvikta itd., je tudi dijaška kuhinja, katero obiskuje navadno od 60—70 dijakov. In sicer dobivajo nekateri izmed njih proti neznatni vsoti, nekateri še celo zastonj hrano opoldne in zvečer. A kakšna je ta hrana? Po pravici povedano, dostikrat taka, da se je ne more uživati, ako je dotičniku količkaj mar njegov želodec. Ne bomo preiskovali, kolikokrat se prinese na mizo sveža jed, kolikokrat le ostanki in ali se pomiva posoda sproti ali ne, in kolikokrat morajo dijaki čakati radi delavcev itd. Pribijemo samo toliko, da je hrana večinoma pod vsako kritiko. N. pr. v pondeljek, torek, četrtek in soboto. Na ta način ni z vzdrževanjem dijaške kuhinje toliko pomagano dijakom, za katere je namenjena, kakor dotični osebi, ki ima dijaško kuhinjo v rokah. Sicer vsa čast odboru dijaške kuhinje, kateremu se mora priznati požrtvovalnost; kajti njegovi agilnosti je pripisovati, da dobiva dijaška kuhinja toliko podpor od različnih strani. A kaj pomagajo vse te podpore, ako se pa za ta denar daje dijakom tako slaba hrana, da je ni moči uživati. Pa naj ne pride kdo in reče: »Saj se za ta denar (11—12 K na mesec za osebo) ne more kaj boljšega pričakovati.« To ni res! Poglejmo samo neko drugo »kuhinjo« v Kranju (g. Volnik), kjer se kuha skoro za isti denar tako dobro, da se z dijaško kuhinjo ne da niti primerjati. In kar more eden storiti pod istimi pogoji, zakaj bi tega drugi ne mogel? Morda bi tem nedostatkom odpomogel le zelo energičen nastop od strani odbora. Najboljše pa bi bilo, da se dijaška kuhinja odda kaki drugi gospodinjji, od katere bi bilo kaj boljšega pričakovati. — Obračamo se torej s temi vrsticami na slavní odbor »Dijaške kuhinje« v Kranju, da po svojih močeh upošteva naše nasvete glede izboljšanja dijaške kuhinje. Pri tem naj bo odbor prepričan, da nič ne pretiravamo in da smo to storili z najboljšim namenom koristiti materijelno slabo situiranemu dijaštvu.



da se spominjamo nje predsednika prof. K. Chodounskega, ki podružnico vodi vseh deset let in s kojega imenom je zgodovina podružnice ter sploh slovenskega planinstva tesno zvezana. Češki podružnici kliče mo ob njenem jubileju: vivat, floreat, crescat!

V. M. Z.

**Kaj je na Avstrijskem vse veleizdaja.** V preteklem letu je bil nek slovaški šestošolec izključen iz madjarskega gimnazija v Kežmarku radi »panslavizma.« Ko je hotel letos dotični dijak vstopiti na gimnazijo v Olomucu na Moravskem, ga niso hoteli sprejeti, češ da je veleizdajalec. Panslavizem na Ogerskem je torej na Avstrijskem veleizdaja!!! Kakor da bi se vračali Bachovi časi..

**Pravda za knjige** akademične podružnice sv. C. in M. v Gradcu se je končala s poravnavo. Prejšnji blagajnik je izjavil, da ga bivši predsednik podružnice ni obvestil o pravomočnosti novih volitev; zaradi tega ni izročil knjig. Ker se je pa pri sodnji prepričal, da ima prejšnji predsednik že precej časa tozadevni namestniški odlok v žepu, je radovoljno izjavil, da je pripravljen izročiti knjige in listine novemu odboru — nakar je tačasni predsednik svojo tožbo odtegnil.

**Na adresu »Pravnika«.** Ena naših organizacij nam poroča o prav čudnem postopanju društva »Pravnik«. Pred dobrim letom je to društvo objavilo v slovenskem časopisju, da razdeli nekaj del svoje knjižnice med dijaška društva, ki se oglasijo. Omenjena naša organizacija je prosila takoj, a o knjigah ali o kakem odgovoru ni bilo ne duha ne sluha. Skozi več semestrov se obrača isto naše društvo do »Pravnika« ter z ozirom na slabe finance prosi za brezplačno pošiljanje njegovega lista. Zadovoljilo bi se slednjič tudi z negativnim odgovorom ter bi postavilo dotično svoto v svoj semestralni proračun. Društvo »Pravnik« še te uljudnosti ne pozna, ki bi bila napram večjemu akademičnemu društvu, katero prosi za pravni strokovni list, vendar prav namestu!!

k.

**Jan Lego.** V Pragi se je osnoval odbor, ki hoče postaviti znanemu prijatelju in velikemu dobrotniku slovenskega dijaštva Janu Legu, ki je lansko leto umrl, nagrobni spomenik. Dolžnost slovenskega dijaštva je, da podpira to akcijo moralno in materijelno. Z Legovim spomenikom postavimo v Pragi spomenik samim sebi. Pojasnila daje in sprejema prispevke tov. Dav. Senjor, Praga II., Spálená ul. 20. »Adrija.«

**Svobodna Misel.** Slovenska sekcija mednarodne zveze za obrambo pravice, za svobodno izražanje vsake človeške misli na verskem, političnem in socialnem polju je začela izdajati v Pragi svoje glasilo: »Svobodna Misel«, ki stane za dijake, če se jih naroči vsaj pet skupaj, za celo leto le K 1-70. Češki dijaki imajo posebno akademično podružnico »Svobodne Misli«, ki prav dobro deluje.

**Daničarje** je malo neprijetno dirnilo, ker je prišlo v javnost, da so plesali oficijelno z daničarskim trakom na prsih v družbi nemških buršev na raznih nemških plesih, kakor na plesu katol. nemškega »Schulvereina« itd. Dosedaj še sicer ni veljalo, če je kdo nastopil med svojimi prijatelji in somišljeniki, za bogsigavedi káko junaštvo, odkar pa so nastopili klerikalni Daničarji skupno s klerikalnimi burši, ki so to »tolerantno« dopustili, je to vsekakor drugače. Sramotno in hinavsko, ne pa junaško je, nastopati oficijelno na raznih veselicah skupaj z nemškim burši, ki na najpodlejši način sramote slov. narodnost in bi jo najraje vtopili v žlici vode, pa če so to tudi »tolerantni« klerikalci, ki, kadar se gre proti Slovanom, vedno skupno nastopajo z nacionalnimi burši. Če je kateri Slovenijan kdaj oficijelno nastopal skupno z nemškimi burši, naj se ga kar imenuje, če pa je kdaj plesal na plesu krščansko-socialnih gospa kot privatna oseba, je pa to vse kaj družega kot oficijalni nastop slov. akad. društva »Danica« na plesu kat. nemškega »Schulvereina«.

l.



Število slušateljev na avstrijskih vseučiliščih v zimskem tečaju 1906/07. Na vseh 8. avstrijskih vseučiliščih je bilo v preteklem zimskem tečaju vpisanih 24578 slušateljev in slušateljic. Od teh je bilo 10561 juristov (43<sup>0</sup>/<sub>0</sub>), 8789 filozofov (35·7<sup>0</sup>/<sub>0</sub>), 3715 medicincev (15·1<sup>0</sup>/<sub>0</sub>) in 1513 teologov (6·2<sup>0</sup>/<sub>0</sub>). Število slušateljev in slušateljic se je tedaj pomnožilo od lanskega zimskega tečaja za 1829. Glede na posamezne stroke pa je v primeri z lanskim zimskim tečajem naraslo letos število medicincev za 1·36<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, a padlo število teologov za 1·6<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, število filozofov za 0·94<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, in število juristov za 0·2<sup>0</sup>/<sub>0</sub>. Po posameznih vseučiliščih se razdele slušatelji sledeče: Praga (češko vseučilišče): 3961 slušateljev (1905/6: 3815) in sicer 1771 juristov, 1599 filozofov (lansko leto 1553), 475 medicincev in 116 teologov. — Lvov: 3672 slušateljev (1905/6: 3249) in sicer: 1978 juristov, 1016 filozofov (1905/6: 1042), 459 medicincev in 219 teologov. — Krakov: 2909 slušateljev (1905/6: 2486) in sicer: 1072 juristov, 1289 filozofov (1905/6: 1201), 501 medicincev in 92 teologov. — Dunaj: 8505 slušateljev (1905/6: 7937) in sicer 3528 juristov, 3035 filozofov (1905/6: 2762), 1725 medicincev in 222 teologov. — Gradec: 2030 slušateljev (1905/6: 1915) in sicer: 884 juristov, 707 filozofov (1905/6: 669), 360 medicincev in 79 teologov. — Praga (nemška univerza): 1610 (1905/6: 1550) in sicer 683 juristov 575 filozofov (1905/6: 543), 265 medicincev in 86 teologov. Inomost: 1092 slušateljev (1905/6: 1063) in sicer: 276 juristov, 302 filozofa (1905/6: 326), 162 medicincev in 352 teologov. Černovice: 799 slušateljev (1905/6: 698) in sicer 424 juristov 268 filozofov (1905/6: 229) in 107 teologov.

**Kranjska gimnazija.** Zanimivo je, da je bilo izvestje kranjske gimnazije leta 1871. popolnoma slovensko, dočim izdaja sedaj ravnateljstvo popolnoma nemško izvestje. Tako napredujemo!

»Omladini« so prihajali v preteklem letu sledeči listi v zameno: Ljubljanski Zvon—Ljubljana; Slov. trgovski vestnik—Ljubljana; Naši zapiski—Ljubljana; Notranjec—Ljubljana; Čas—Ljubljana; Naša zveza—Ljubljana; Rudeči prapor—Ljubljana; Gorenjec—Kranj; Učiteljski tovariš—Idrija; Naš list—Kamnik; Posavska straža—Krško; Novi slov. Štajerc—Ljubljana; Soča—Gorica; Cvetje—Gorica; Domovina—Celje; Narodni list—Celje; Zadruga—Celje; Popotnik—Maribor; Edinost—Trst; Trščanski Lloyd—Trst; Mir—Celovec; Hrvatski djak—Zagreb; Naše pravice—Varaždin! Narodni glas—Karlovac; Hrvatska danica—Zagreb; Narod—Mostar; Crvena Hrvatska—Dubrovnik; Nacionalna borba—Belgrad; Oslobođenje—Beograd; Štampa—Beograd; Slovenski Jug—Beograd; La revue Macedo-Adrianopolitane—Sofija; Svobodna Misel—Praga; Volnost—Praga; Slovansky Přehled—Praga; Časopis pokrokového studentstva—Praga; Studentsky Sbornik—Praga; Studentsky obzor menšinovy—Praga; Sl. tehnik—Praga; Sl. Narod—Ljubljana.

## LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vse sotrudnike prosim, da dopošljejo svoje prispevke vedno do 15. vsakega meseca. Piše naj se vedno le po eni strani in naj se poročila sestavljajo premišljeno in kratko. — G. A. Pstrokonski: Vašega cenj. članka o dogodkih na vseučilišču v Lvovu mi radi pomanjkanja prostora ni bilo možno priobčiti. — I. A. na Dunaju: Tvoj članek porabim! — I. T. v Krškem: Ženski vestnik je tokrat radi pomanjkanja prostora moral izostati. Članka ne morem priobčiti. Več ustmeno. — F. L. v Pragi: Pride! — L. B. v Pragi: Priobčim pozneje! — S. I. v Poljanah: Priobčim, le malo prekratek je. — A. M. v Gradcu: Članek »Nemško dijaštvo . . .« priobčim prihodnjič. — A. M. na Koroškem: Prihodnjič! A. J. na Dunaju: Kakor vidiš, sem nekaj priobčil. Druge notice nisem mogel porabiti. Zakaj, ti povem ustmeno. — I. M. v Gorici: Prosim poročila o goriškem dijaštvu. Kar ste poslali za listek, nisem mogel priobčiti. — I. M. C. v Trstu: Prihodnjič gotovo! — Dr. Lj. P. v M.: Oglasi se zopet kaj! — I. L. v Celju: Istotako! — Fr. K. na Dunaju: Ne vem, zakaj nisi poslal obljubljenega. Prihodnjič gotovo!

J. B.